

**UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA**

**Inkluze žáků se speciálně vzdělávacími
potřebami v základní škole**

**Inclusion of pupils with special educational needs at
elementary school**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
PhDr. Jitka Cintlová

Autor práce:
Ludmila Michalíková

Praha 2017

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Jitce Cintlové za cenné profesionální rady, připomínky a metodické vedení práce. Také bych ráda poděkovala Mgr. Ireně Sedláčkové za korekturu bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Inkluze žáků se speciálně vzdělávacími potřebami v základní škole“ vypracovala samostatně, s použitím odborné literatury a pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této bakalářské práce. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 4.5.2017

Ludmila Michalíková

.....

Anotace

Obsahem teoretické části bude charakteristika speciálních vzdělávacích potřeb žáků 1. stupně ZŠ především se zaměřením na SPU a ADHD, vysvětlení pojmu inkluzivní výchova a vzdělávání včetně jeho legislativního rámce, popis struktury IVP a role asistenta pedagoga. Praktická část bude obsahovat hodnocení chování a školních výsledků integrovaných žáků se SVP, jejich učitelů, asistentů pedagoga a spokojenosti jejich rodičů s podmínkami inkluzivního vzdělávání ve vybrané ZŠ. Budou využity výzkumné metody strukturovaného rozhovoru a dotazníku.

Abstract

The content of the theoretical part will be the characteristics of the special educational needs for students from the first level of primary school mainly in relation to SPU and ADHD, explanation the meaning of inclusive upbringing and education including its legislation frame and description the structure of IVP as well as the role of teacher's assistant. The practical part will consist of assessing behaviour and school results of integrated students with SVP by their teachers, teacher's assistants and satisfaction of their parents with conditions of inclusive education on selected primary school. There will be two options of research methods used based on structured interview and questionnaire.

Klíčová slova

Speciální vzdělávací potřeby, specifické poruchy učení, ADHD, inkluze, asistent pedagoga, individuální vzdělávací plán

Key words

Special educational needs, specific learning disabilities, ADHD, inclusion, teaching assistant, individual education plan

Obsah

SEZNAM ZKRATEK.....	5
ÚVOD.....	7
1 CHARAKTERISTIKA ŽÁKA SE SVP.....	9
1.1 CHARAKTERISTIKA ŽÁKA S ADHD	10
1.2 CHARAKTERISTIKA ŽÁKA SE SPU	14
2 VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP.....	19
2.1 INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	19
2.2 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ	21
2.3 METODICKÝ POKYN.....	22
2.4 SPECIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	24
2.5 PODMÍNKY INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	26
2.5.1 IVP- Individuální vzdělávací plán.....	28
2.5.2 Asistent pedagoga	30
2.5.2.1 Role asistenta	30
2.5.2.2 Legislativní vymezení asistenta pedagoga.....	31
3 CÍLE A METODOLOGIE VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE.....	33
4 ANALÝZA ROZHOVORŮ	34
4.1 ROZHOVORY S ASISTENTY PEDAGOGA	34
4.2 ROZHOVORY S UČITELI.....	40
5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	48
6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	58
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	65
PŘÍLOHY	66
PŘÍLOHA Č. 1 VZOR IVP.....	66
PŘÍLOHA Č. 2 VZOR DOTAZNÍKU PRO RODIČE.....	69
PŘÍLOHA Č. 3 OTÁZKY Z ROZHOVORU PRO ASISTENTY PEDAGOGA A UČITELE....	72
SUMMARY	74

Seznam zkratek

SVP	Speciální vzdělávací potřeby
LMD	Lehká mozková dysfunkce
SPU	Specifické poruchy učení
MKN	Mezinárodní klasifikace nemocí
IVP	Individuální vzdělávací plán
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ADHD	Porucha pozornosti s hyperaktivitou
ADD	Porucha pozornosti
CNS	Centrální nervová soustava
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
SPC	Speciálně pedagogické centrum
SPUCH	Specifické poruchy učení a chování

Úvod

Téma mé bakalářské práce je Inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami neboli společné vzdělávání handicapovaných a zdravých dětí.

Toto téma jsem si vybrala proto, že je stále aktuální a v současné době je stále častějším tématem naší společnosti. Je to tím, že dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které jsou, vzdělávány v běžné škole přibývá. To je důsledek zkvalitnění práce diagnostických zařízení. Většinou se tento pojem objevuje s názorem jednotné výchovy a vzdělávání všech dětí dohromady.

Inkluze v běžných školách může dětem se SVP pomoci, ale zároveň je také přínosem pro zdravé žáky, kteří zjistí, jaké je to žít s postiženým, naučí se toleranci a respektu. Bohužel, ne vždy je inkluze přínosem. Dítě s poruchami může být vyčleněno z kolektivu a také může být cílem posměchu kvůli pomoci asistence nebo úlevám ve výuce. Hlavním problémem inkluze je to, že není dostatek peněz na speciální pedagogy nebo asistenty pedagoga a také nepřipravenost učitelů pracovat s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. MŠMT se rozhodlo vypsát rozvojové programy, díky kterým pomáhá krajům a školám s financováním.¹ První motivací k výběru tématu byly mé osobní zkušenosti z praxe, kdy jsem pracovala jako asistent pedagoga v ZŠ speciální. Také během studia mě tato tematika velice zaujala, a proto jsem se rozhodla zjistit, jaký postoj zaujímají pedagogové a rodiče k inkluzi a také abych porozuměla inkluzi jako takové.

Inkluzivní vzdělávání vychází z přesvědčení, že žáci mají nárok na to být vzděláváni ve třídách se svými vrstevníky. Česká republika je s počtem žáků se SVP na čtvrtém místě v Evropě². Nový školský zákon by měl usnadnit inkluzi dětí se speciálně vzdělávacími potřebami tím, že budou mít nárok na asistenta pedagoga, speciální pomůcky nebo konzultace

---

¹ Inkluzivní škola.cz: Financování asistenta. *Inkluzivní škola.cz* [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/financovani-asistenta>

² Česká televize: Inkluze v Česku: Dvě třetiny potřebných žáků už loni chodilo do běžných škol. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1884335-inkluzi-v-cesku-dve-tretiny-potrebnych-zaku-uz-loni-chodilo-do-beznych-skol>

s odborníkem.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit názory pedagogů i rodičů na podmínky a kvalitu inkluzivního vzdělávání na vybrané ZŠ.

Dalším cílem je zhodnotit chování a výsledky integrovaných žáků se SVP na téže škole.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí: teoretické a praktické.

Obsahem teoretické části je charakteristika speciálních vzdělávacích potřeb žáků 1. stupně ZŠ-především se zaměřením na SPU a ADHD, vysvětlení pojmu inkluzivní výchova a vzdělávání včetně jejího legislativního rámce, popis struktury IVP ,role asistenta pedagoga a kompetence asistenta pedagoga.

Praktická část obsahuje analýzy rozhovorů s učiteli a asistenty pedagoga a vyhodnocení dotazníkového šetření s rodiči dětí. Část je zaměřena převážně na podmínky inkluzivního vzdělávání, hodnocení chování, školních výsledků, spokojenosti rodičů, postoje asistentů a učitelů k inkluzi. Šetření jsem prováděla v Základní škole T. G. M v Sušici v lednu a únoru 2017.

1 Charakteristika žáka se SVP

Pojem Speciální vzdělávací potřeby byl používán už od 70. let 20. století v angloamerické oblasti.

Pojem speciální vzdělávací potřeby se používá ve světě víc než dvacet let, ale v české legislativě je zmíněn až od roku 2004 a nahrazuje dřívější pojem handicap.

Každý žák se speciálními vzdělávacími potřebami má právo na vzdělávání s obsahem, formou a metodou, která odpovídá jeho potřebám. Proto se při vstupu do školy určí podmínky odpovídající jeho potřebám. Při klasifikování dětí se SVP se přihlíží k jejich postižení.

Autoři rozlišují 3 skupiny žáků se SVP:

žáci se zdravotním postižením: do této kategorie patří nejrůznější druhy postižení- mentální, tělesné, zrakové, sluchové, vady řeči, poruchy učení, chování, ale také autismus.

Dítěti, které má sluchovou vadu, je zajištěno vzdělávání prostřednictvím znakové řeči. To samé je zajištěno i zrakově postiženým, pouze s použitím Braillova písma. Pokud se ve třídě vzdělává žák se SVP, ředitel má možnost zřídit asistenta pedagoga.

žáci se zdravotním znevýhodněním: jsou jedním z typů příčin neúspěšnosti dítěte ve škole. Jsou to dlouhodobě nemocní, zdravotně oslabení nebo trpící lehčími typy poruch chování či učení. Patří sem například epilepsie nebo cukrovka.

žáci se sociálním znevýhodněním: jsou osoby, které jsou ohroženy patologickými jevy, byla jim nařízena ústavní péče, nebo jsou z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením. Velkým problémem je také neznalost vyučovacího jazyka, což se týká především dětí z národnostních menšin.³

Patří sem také **mimořádně nadané děti**, pojem je často definován jako soubor schopností, které umožňují jedinci dosahovat výkonů nad rámec běžného průměru populace.⁴

---

³ BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: texty k distančnímu vzdělávání*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-158-4.

⁴ ŠTĚVA, Jan. *Příručka pro práci s nadanými žáky*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2012. ISBN 978-80-248-2673-8.

1.1 Charakteristika žáka s ADHD

„ADHD je vývojová porucha charakteristická věku dítěte nepřiměřeným stupněm pozornosti, hyperaktivity a impulzivity. Potíže jsou chronické a nelze je vysvětlit na základě neurologických, senzorických nebo motorických postižení, mentální retardace nebo závažných emočních problémů. Deficity jsou evidentní v časném dětství a jsou pravděpodobně chronické. Ačkoli se mohou zmírňovat s dozráváním CNS, přetrvávají v porovnání s jedinci běžné populace téhož věku, protože i jejich chování se vlivem dozrávání mění. Obtíže jsou často spojené s neschopností dodržovat pravidla chování a provádět opakovaně po delší dobu určité pracovní výkony. Tyto evidentně biologické deficity ovlivňují interakci dítěte s rodinou, školou a společností.“ (Barkley, 1990, in: Zelinková, 2003, s. 196).

Jde o poruchu chování, která je vývojová, spojená s poruchou pozornosti a hyperaktivitou. Zkratka poruchy ADHD, neboli hyperkinetická porucha, byla zavedena v USA a vznikla z názvu Attention Deficit Hyperactivity Disorders. Název hyperkinetická porucha se používá ve zdravotnictví, pojem ADHD ve školství.⁵

ADHD je vrozená porucha a příčinou může být také dědičná dispozice nebo negativní vlivy v době těhotenství. ⁶Dříve se používal název Lehká mozková dysfunkce neboli LMD, který byl později vyměněn za ADHD. LMD je porucha mozku a je hlavní příčinou vzniku ADHD.

K poškození mozku dochází v:

období prenatalním (před porodem), kde je na vině především alkohol, kouření, drogy nebo také malý přísun kyslíku.

období perinatálním (v době porodu) může poškodit mozek, pokud je porod dlouhý nebo se poškodí hlavička dítěte.

v období postnatálním (po porodu) se může objevit mozková dysfunkce do dvou let věku

---

⁵ ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

⁶ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

dítěte především ve formě infekčního onemocnění.⁷

První projevy začínají v časném dětství předškolního věku dítěte, kdy jsou znatelné už v mateřské škole. Dítě nedokáže dodržovat pravidla chování a pozornost, které mu pak vadí především ve škole. Většina dětí s poruchami učení současně trpí syndromem ADHD, ale není to pravidlem.⁸

Příznaky ADHD: (Jedná se o výskyt příznaků a jejich závažností.)

- **mírný typ ADHD:** objevuje se opravdu málo příznaků, které jsou důležité ke stanovení diagnózy. Dítěti tohoto typu kolísá koncentrace pozornosti a újma je minimální nebo žádná. Převažující symptomy jsou zvládnutelné individuálním přístupem.
- **střední typ ADHD:** symptomy mírné až vážné. U dítěte panuje neklid, nesoustředěnost, emoční nestabilita, snížená sebekontrola. Většinou, kromě individuálního přístupu, potřebuje dítě i speciální péči.
- **závažný typ ADHD:** příčiny, které jsou potřeba ke stanovení diagnózy, se objevují ve velké míře. Tento typ ovlivňuje život dítěte ve školním i společenském životě. U dítěte se projevuje neklid, rizikové chování, problém s udržením sebekontroly a sebeovládání. Často je v kombinaci s poruchami učení. Tento typ bývá označován jako velmi silný a proto je speciální péče nezbytná.

Mezi hlavní příznaky ADHD patří, že pozornost dítěte je snadno narušitelná jinými podněty. Dítě má ve škole snížené výkony, je agresivní a má velký problém s navazováním kontaktů se spolužáky. Je příliš aktivní, impulzivní, nepozorné, roztěkané a často vykřikuje. Příznaky jsou dlouhodobé a také viditelné už v raných vývojových stádiích. Výrazné jsou zejména ve školním období, kdy dítě nezvládá udržet pozornost.⁹

---

⁷ ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

⁸ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

⁹ JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Máme dítě s ADHD: rady pro rodiče*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5347-8.

Pro učitele je velmi důležité rozlišovat ADHD s agresivitou nebo bez agresivity, jelikož podle toho mají mít rozdílný přístup k dítěti.¹⁰

Projevy a možnosti ovlivnění:

1. **porucha pozornosti** se projevuje nesoustředěností, nedokáže udržet pozornost dostatečně dlouhou dobu, pozornost je hodně kolísavá, žák je rychle unavený, musí se s ním pracovat v krátkých intervalech, je netrpěliví, velký problém má s dokončením práce, snadná odklonitelnost pozornosti, při komunikaci přeskakuje z tématu na téma a vstupuje do komunikace druhých. U dítěte s touto poruchou je důležité je upoutat, to znamená, že střídáme pracovní činnosti nebo motivaci. Také je důležité poskytnout žáku přiměřený počet podnětů a ty nadbytečné odstranit.
2. **hyperaktivita**- jedná se o další projev ADHD. Pro hyperaktivitu je typická změna aktivační úrovně CNS, převládá zvýšená aktivita. Nejtypičtější však jsou nadbytečné pohyby neboli psychomotorický neklid, dítě se neustále vrtí, poskakuje, kope nohama, neustále si hraje s rukama, pořád musí něco držet v ruce, neustále mění polohy na židli nebo pošouchuje spolužáků. Také je rychle unavitelný a má velké výkyvy ve výkonnosti. Co se týká řečového projevu, mluví hodně hlasitě, skáče ostatním do řeči, vykřikuje a má překotnou řeč. Při práci s tímto žákem je důležité zklidňovat jeho motorické a řečové aktivity a odstranit rušivé podněty nebo věci, které by si žák mohl vzít do ruky a hrál by si s nimi.
3. **impulzivita** je rychlé, dle prvního popudu, většinou bez rozmyšlení a domyšlení následků či důsledků, zbrklé jednání. Žáci jsou neschopni tlumit své projevy. Velkým problémem je skákání do řeči, reagování na část pokynu, nikdy si pokyn nevyslechnou do konce a také nedokončují pokyn, nebo mají velké výkyvy ve výkonnosti. U těchto dětí se musíme snažit mírnit impulzivitu, zabránit nebo předcházet nebezpečné činnosti nebo jednání, vést dítě k dokončení úkolu a hlavně být důslední.
4. **poruchy percepčně motorických funkcí** většinou zasahují oblast hrubé motoriky. Pohyby těchto dětí jsou neohrabané a nejisté. Problémem je souhra pohybů horních a dolních končetin. Jako u předešlých projevů mají tito žáci problém s výkonností a

---

¹⁰ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

rychlou unavitelností. Porucha se také objevuje ve sluchovém a zrakovém vnímání. Děti špatně rozlišují podobné tvary a zvuky, jedná se především o zaměňování tvarově či zvukově podobných písmen. Důležité je tolerovat jejich motorickou neobratnost.

5. **poruchy paměti**- většinou je zasažena krátkodobá paměť, která uchovává informace jen několik týdnů. Kvůli zasažení krátkodobé paměti je snížen objem a hlavně kvalita ukládaných informací, které jsou poté uchovány v dlouhodobé paměti. Velkým problémem je velmi časté zapomínání věcí, pokynů a nereagování na více příkazů. Obtíže se objevují převážně ve škole, kdy žák zapomíná na pomůcky a úkoly. Žákovi stačí zapsat nejdůležitější požadavky nebo kontrolovat zapsání v zápisníku.
6. **poruchy myšlení a řeči** se projevují tak, že myšlení dětí je nepružné, stereotypní či chaotické a zmatené. Žáci ulpívají na konkrétní myšlenky, těkají od podnětu k podnětu a hlavně nedokáží udržet sled myšlenek. Mají problém s odlišením, co je podstatné a co není, mají schopnost vše zobecňovat, mají opožděný vývoj řeči, poruchu výslovnosti, omezenou slovní zásobu, která je stereotypní. U této poruchy musíme vést žáky k odlišování podstatného od nepodstatného a zajistit kvalitní logopedickou péči.
7. **emoční poruchy a poruchy chování** se objevují u dětí, které jsou citově nezralé, silně emočně nestále, mají časté výkyvy nálad a výkonnosti. Často střídají pláč a smích. Jejich chování je ovlivňováno nízkou frustrační tolerancí. Mají potíže při sebeovládání a mají efektivní někdy až agresivní reakce. Objevují se také neurotické projevy, jako jsou tiky, koktavost, různé fobie, bolesti hlavy, deprese a úzkost, které mohou vést až k sebepoškozování. Dalším typickým projevem je upoutávání pozornosti na sebe a tak tyto děti často šaškují a předvádějí se. Pro práci s těmito dětmi je důležité mírnit jejich agresivní chování a nastavit mu hranice chování.¹¹

Mezinárodní klasifikace nemocí také definuje hyperkinetické poruchy:

F 90.0 porucha aktivity a pozornosti

F 90.1 hyperkinetická porucha chování

F 90.8 jiné hyperkinetické poruchy

---

¹¹ JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Máme dítě s ADHD: rady pro rodiče*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5347-8.

F 90.9 hyperkinetická porucha nespecifikovaná¹²

Většinou jsou poruchy chování spojeny i s poruchami učení, a proto je určen název Specifické poruchy učení a chování neboli SPUCH. Právě tito žáci jsou vzděláváni se speciálními potřebami.

Pokud se u dítěte projevuje alespoň jedna ze dvou poruch ve škole či doma, navštíví rodiče s dítětem pedagogicko- psychologickou poradnu, kde dítěti poruchu diagnostikuje psycholog a speciální pedagog.

ADHD také spadá do zdravotnictví, kde poruchu diagnostikuje neurolog nebo dětský psycholog.

Proces, při kterém se diagnostikuje porucha, je dlouhodobý, protože je potřeba dlouhodobější sledování dítěte.¹³

1.2 Charakteristika žáka se SPU

V České republice se používají termíny, jako jsou specifické poruchy učení, vývojové poruchy učení a také specifické vývojové poruchy učení.

Definice pro specifické poruchy učení, dále jen SPU, je v publikacích velmi odlišná.¹⁴ Takže ji není vůbec snadné jednoznačně určit. Jelikož definice procházela řadou změn, je z počátku století odlišná od té dnešní.¹⁵

Nejčastěji používanou je americká definice z roku 1980, kterou zastával prof. Zdeněk Matějček: *„Poruchy učení jsou souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání. Tyto poruchy jsou vlastní postiženému jedinci a předpokládají dysfunkci centrálního nervového systému. I*

---

¹² Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F90-F98.html>

¹³ JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Máme dítě s ADHD: rady pro rodiče*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5347-8.

¹⁴ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

¹⁵ ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

když se porucha učení může vyskytnout souběžně s jinými formami postižení (jako např. smyslové vady, mentální retardace, sociální a emociální poruchy) nebo souběžně s jinými vlivy prostředí (např. kulturní zvláštnosti, nedostatečná nebo nevhodná výuka, psychogenní činitelé), není přímým následkem takových postižení nebo nepříznivých vlivů.“ (Matějček 1993, s. 24).

Definice poukazuje na to, že u každého jedince se porucha může projevovat různými stupni od lehkého až po těžký. Poruchy učení se začínají objevovat nejen, když si jedinec začne osvojovat čtení, psaní, počítání, ale mohou být spojeny i s celou řadou postižení. Velmi důležitou roli hrají také vnější vlivy.¹⁶

SPU vznikají dysfunkcí centrální nervové soustavy nebo jsou dědičného původu, ale u každého dítěte mají jiný průběh.

Podle Otakara Kučery, který prováděl výzkum v Dětské psychiatrické léčebně v Dolních Počernicích, jsou příčiny SPU:

- **lehká mozková dysfunkce (encefalopatie).** Jde o poškození buď prenatální, perinatální nebo postnatální. Ve skupině se objevilo 50% dětí s poškozením mozku.
- **dědičnost** (hereditární) se ukázala u 20 % dětí. Rodiče, kteří trpí poruchou, mají 40-50% pravděpodobnost, že jejich dítě ji bude také trpět.
- **skupina hereditárně encefalopatická** tuto skupinu tvořilo 15% dětí s dyslexií. Je to kombinace obou faktorů kde jsou mozkové dysfunkce tak dědičnost.
- **neurotická nebo nejasná etiologie** – asi u zbývajících 15 % jedinců.

Z anamnézy není možné usoudit, o jaký faktor se jedná.

V dnešní době se poruchami učení zabývá několik oborů, například Mezinárodní klasifikace nemocí (dále jen MKN-10), která rozděluje onemocnění do 22 skupin. SPU najdeme ve skupině F81, kde jsou poruchy, které vznikají v časných vývojových stádiích.¹⁷

---

¹⁶ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

¹⁷ ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

Skupina F, neboli přehled specifických vývojových poruch školních dovedností:

F 81	Specifické vývojové poruchy školních dovedností
F 81.0	Specifické poruchy čtení
F 81.1	Specifické poruchy psaní a výslovnosti
F 81.2	Specifické poruchy počítání
F 81.3	Smíšená porucha školních dovedností
F 81.8	Jiná vývojová porucha školních dovedností
F 81.9	Vývojová porucha školních dovedností nespecifikovaná ¹⁸

Děti trpící poruchami učení nebývají ve škole často úspěšní. V důsledku poruch učení vznikají také poruchy chování. Dítě se snaží být středem pozornosti, protože trpí pocitem méněcennosti a pokouší se tím skrýt problémy s učením.

Poruchy učení mají předponu dys-, která pochází z řečtiny a znamená nějakou obtíž nebo poruchu.¹⁹

Mezi nejrozšířenější poruchy patří:

Dyslexie: Je jednou z nejrozšířenějších poruch učení a objevuje ve všech školních předmětech. Tato specifická porucha postihuje centrum čtení jako je například porozumění textu, rychlost a také správnost čtení. U dětí s touto poruchou se projevují časté a opakované chyby ve čtení, zaměňování podobných písmen a často si nezapamatuje, co čte. Častou chybou je záměna b-p-d-q, domýšlení slov a nedočítání koncovek u slov.²⁰ Dlouhodobé a mechanické čtení nevede ke zlepšení, tím se dítěti utváří negativní vztah ke čtení, ale může vést ke zmírnění poruchy. Výjimečně se dyslexie objevuje jako samostatná porucha, většinou

---

¹⁸ Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. [cit. 2016-11-14]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>

¹⁹ ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

²⁰ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

je spojena s další řadou poruch.²¹

Členění dyslexie podle (A. Lalajeva, 1983):

dyslexie fonemtická: její příčinou je nezvládnutí fonemtického systému. Dítěti se nedaří spojit hlásku s písmenem.

dyslexie optická: postižený má problém s rozlišením tvaru písmen, prostorovou analýzou, poruchou zrakové paměti a prostorové paměti.

dyslexie agramatická: projevuje se nedostatečným osvojením gramatických forem, morfologickým a syntaktickým zobecněním

dyslexie sémantická: žák není schopen pochopit smysl čteného textu.

Dysgrafie: specifická porucha psaní postihující především úpravu písma, písemný projev, ale také čitelnost psaní. Dítě s touto poruchou si nedokáže zapamatovat tvar písmen, neumí je napodobit, píše pomalu a hodně škrtá.

Dalším projevem může být nesprávné držení psacího pera a jeho úchop.

Dysortografie: porucha, která se projevuje nejčastěji při psaní diktátů. Specifická porucha postihuje pravopis především při používání gramatiky a pravidel pravopisu. Dítě většinou ovládá ústně pravidla pravopisu, ale má velký problém s aplikací v písemném projevu.

Dyskalkulie: je poruchou matematických dovedností. Dítě má problém především při práci s čísly v geometrii, ale také při práci s matematickými operacemi. Ladislav Košč zavedl klasifikaci dyskalkulie, která ji rozděluje do několika skupin.²²

Klasifikace dyskalkulie:

- **verbální dyskalkulie** se projevuje tím, že dítě nedokáže vyjmenovat číselnou řadu od nejvyšší po nejnižší.

---

²¹ ZELINKOVÁ, Olga. *Dyslexie v předškolním věku?*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-321-5.

²² ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

- **praktognostická dyskalkulie** je porucha, která narušuje matematickou práci se symboly a předměty.
- **lexická dyskalkulie** je porucha, která způsobuje problém především při čtení čísel a číslic.
- **grafická dyskalkulie** je neschopnost žáka psát číslice, kreslit geometrické tvary nebo psát řády pod sebe.
- **operační dyskalkulie** se projevuje především u početních operací, kdy žák není schopen odečítat, sčítat, násobit nebo dělit.
- **ideognostická dyskalkulie** se pojí s problémem, kdy žák nedokáže doplnit číslo do číselné řady.²³

---

²³ JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

2 Vzdělávání žáků se SVP

Vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se v současné době neodehrává pouze ve speciálních školách, které jsou samostatně zřízené pro tyto děti (žáky). Žáci jsou integrováni do základních škol běžného typu. Smyslem je naplňování jednoho ze základních lidských práv, a to právo být s ostatními dětmi a být na stejné úrovni. V České republice došlo v roce 1989 ke změnám ve vzdělávání žáků se SVP. Vzdělávací systém se postupně přizpůsoboval požadavkům evropské společnosti.²⁴

Jak už jsem zmínila výše, tak mezi žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, patří žáci se zdravotním postižením, žáci se zdravotním znevýhodněním a žáci se sociálním znevýhodněním.

Stále častěji můžeme pozorovat inkluzivní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základní škole, kde jsou pro ně upravené legislativní podmínky.

Inkluze se pojí se vzděláváním žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

Inkluzivní vzdělávání je zaměřeno tak, aby byly ve školách vytvořeny podmínky pro všechny děti, žáky a studenty, tedy také pro děti, žáky a studenty se zdravotním a sociálním znevýhodněním a zdravotním postižením.²⁵

Vzdělávání žáků s těmito poruchami se moc neliší od vzdělávání ostatních žáků. Žáci, kterým se projeví příznaky poruchy, jsou posíláni do pedagogicko-psychologické poradny.

2.1 Inkluzivní vzdělávání

Významným mezníkem v inkluzivním vzdělávání bylo období první republiky. František Bakule měl v té době snahu o společnou výchovu dětí s postižením a zdravých dětí v Ústavu pro výchovu životem a prací. V roce 1950 došlo k rozvoji vzdělávání dětí s postižením a také

---

²⁴ PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.

²⁵ PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.

rozvoji pedagogické disciplíny neboli speciální pedagogiky. V období 1970- 1989 můžeme narazit na vzdělávání dítěte s postižením v běžné škole, ale většinou šlo o děti, které byly do školy umístěné na přání jejich rodičů. Záleželo tak na učiteli nebo škole, zda dítě ve škole zůstane nebo ne, protože právní řád s integrací nepočítal.²⁶

Pojmy inkluze a inkluzivní vzdělávání se používají od roku 1994. V tomto roce se konala konference, kdy se 92 zemí a 25 mezinárodních organizací dohodlo na podmínkách vzdělávání žáků se SVP.²⁷

V našem vzdělávacím systému na konci prvního desetiletí 21. století vzniká snaha o rovný přístup všech žáků ke vzdělávání. Až v posledních letech můžeme vidět postupný vývoj inkluzivního vzdělávání. I přesto Česká republika patří do skupiny, která vyčleňuje dost velké procento žáků z normálního vzdělávacího systému do specializovaných škol.²⁸

Pedagogický slovník uvádí, že pojem inkluze je: *„Zapojování postižených do hlavního proudu dění ve společnosti. Používá se také jako synonymum integrace. Snaží se odstraňovat diskriminaci zdravotně postižených ve vzdělávání, socializaci, enkulturaci i ergotizaci. Opakem inkluze je exkluze. Inkluze se často nepřesně používá jako ekvivalent integrace.“*²⁹(Průcha a kol, 2013, s. 49)

Inkluze je často zmiňována jako synonymum integrace.

Inkluze se zabývá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ale také ostatními lidmi jako jsou rodiče, učitelé a asistenti. Naproti tomu integrace se soustředí pouze na potřeby jedince. Podstatou inkluze je, že žáci se SVP mohou navštěvovat třídy škol bez ohledu na jejich postižení.³⁰

---

²⁶ VALENTA, Milan. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0698-5.

²⁷ PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.

²⁸ HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7.

²⁹ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

³⁰ UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

Principem inkluzivního vzdělávání je, že poskytuje všem žákům stejné podmínky a kvalitní vzdělávání, které odpovídá jejich potřebám a schopnostem³¹

Velmi důležité pro inkluzivní vzdělávání je otevřenost všem dětem, postoj školy, který by měl být vstřícný a odborný. Proto také inkluzivní škola klade větší nárok na další vzdělávání pedagogů.³² Žáci se v inkluzivním vzdělávání nedělí na ty, kteří SVP mají a ty kteří je nemají. Každý žák má individuální potřeby.³³

2.2 Legislativní vymezení

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je vymezeno zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Tento zákon byl novelizován zákonem č. 82/2015.

Mezi hlavní zásadu zákona patří, že každý občan České republiky nebo jiné evropské země musí být vzděláván rovným způsobem bez ohledu na rasu, náboženství či národnosti.

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami je věnován §16.

*„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.“*³⁴

Mezi podpůrná opatření podle zákona patří speciální metody, formy, postupy, kompenzační pomůcky, vzdělávání podle individuálního plánu a využití asistenta pedagoga či jiného pedagogického pracovníka. Zákon také zdůrazňuje, že žáci se SVP mají nárok na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou či školským zařízením.

---

³¹ HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7.

³² UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

³³ LECHTA, Viktor (ed.). *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

³⁴ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/skolsky_zakon.pdf

Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním mají právo na vzdělávání způsobem, který odpovídá jejich potřebám při současném využití speciálních pomůcek, které jim takové vzdělávání umožní.

Podle zákona má žák právo na vzdělávání, které bude přizpůsobeno jeho potřebám.

Na tento zákon navazuje vyhláška č.73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, která byla novelizována vyhláškou č.147/2011 Sb. Tato vyhláška hovoří o podpůrných opatřeních, na která mají žáci právo. Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, charakterizuje služby školy v oblasti poradenství.³⁵

2.3 Metodický pokyn

„Metodický pokyn stanovuje podrobnosti organizačního zajištění a postupů při vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování.“³⁶

Správný název je Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování. Pokyn navazuje na směrnici MŠMT a určuje organizační zajištění, postupy při vzdělávání žáků se SVP. Je to jakýsi instruktážní dokument. Ten obsahuje různé postupy při vzdělávání žáků se SVP ve všech typech škol.

Také určuje organizační zajištění.

Pokyn uvádí, že žák se SVP, u kterého se porucha projevuje v oblasti učení a byla zjištěna pedagogicko – psychologickou poradnou, je na základě tohoto vyšetření zařazen do speciálního vzdělávání a je mu poskytována speciální péče.

Speciální péčí se rozumí péče, která je poskytována žákům se SVP. Péči zařizuje škola nebo poradenské zařízení a poskytuje se žákům, kteří jsou zařazeni do speciálního vzdělávání buď ve speciální škole nebo speciální třídě.

---

³⁵ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/skolsky_zakon.pdf

³⁶ METODICKÝ POKYN MINISTRYNĚ ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY K VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIFICKÝMI PORUCHAMI UČENÍ NEBO CHOVÁNÍ. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. [online]. [cit. 2016-12-19]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministryne-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-vzdelavani-zaku-se-specifickymi-poruchami-uceni-nebo-chovani>

Pouze speciální pedagogové nebo pedagogičtí pracovníci mohou poskytovat speciální výuku, jelikož prošli speciálním programem, který zastřešuje ministerstvo.

Vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami se řídí jeho vypracovaným individuálním vzdělávacím plánem (dále jen IVP), kde jsou stanoveny podmínky průběhu vzdělávání.

Ředitel školy by měl zvyšovat připravenost pedagogů pro práci se žáky se SVP a dodržovat postupy dané v individuálním plánu. Žák má právo na využívání kompenzačních pomůcek, které jsou v souladu s jeho IVP. Každý žák má individuální přístup a stanovené pedagogické postupy, týkající se pracovního tempa, rozsahu učiva a hodnocení či klasifikace učiva.

V další části pokynu se píše o žácích, kteří se vzdělávají ve speciálních základních školách nebo specializovaných třídách. V těchto třídách se vyučují 2 hodiny týdně speciální výuky sociálních dovedností, při kterých se zaměřují na tlumení hyperaktivity, impulzivitu, na nácvik relaxačních technik a dalších potřebných dovedností, které odpovídají konkrétním vzdělávacím potřebám žáka.

Po celou dobu výuky školy přihlíží k postižení. Poradenské zařízení určuje průběh přijímacího řízení nebo závěrečných zkoušek.

V další části metodologického pokynu se dozvídáme o hodnocení a klasifikaci žáků se SVP. Žáci jsou hodnoceni a klasifikováni na základě jejich postižení. Na základní škole, kde má žák povinnou školní docházku, je vhodné hodnotit žáka písemně. Tzn. popisovat a hodnotit jevy, které žák zvládl, nebo zřídít bodové ohodnocení. Pedagog by také měl ostatním žákům vysvětlit podstatu hodnocení žáka a jeho individuální přístup k němu.

V předposlední části pokynu jsou informace o vyšetření a diagnostice žáků se specifickými poruchami chování i učení. Poruchy zjišťuje pedagogicko- psychologická poradna. Vyšetření žáka obsahuje test inteligence odpovídající jeho věku, zkoušky paměti a sluchového vnímání, zkoušky z čtení, psaní a počítání.

Diagnostiku provádí pedagogicko- psychologická poradna a je to soubor více vyšetření. Poradna nebo škola poté zajišťují pravidelnou a individuální péči. Sledují pokroky, průběh

vzdělávání, provádí pravidelné vyšetření a spolupracují s rodiči a pedagogy.³⁷

2.4 Speciální vzdělávání

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je určeno speciální vzdělávání. Speciální vzdělávací potřeby zjišťuje školské poradenské zařízení a poté je žák zařazen do speciálního vzdělávání. Vzdělávání se také poskytuje žákům, kteří přicházejí ze škol zřízených při školských zařízeních pro výkon ústavní péče, výchovy nebo z dětských domovů.

Speciální vzdělávání vymezuje zákon č.561/2004 Sb., kde nalezneme speciální vzdělávací potřeby žáků a další možnosti vzdělávání.

V současné době máme čtyři formy speciálního vzdělávání:³⁸

Individuální integrace: vzdělávání žáka v běžné škole hlavního vzdělávacího proudu nebo ve speciálních školách určených pro žáky s jiným druhem postižení.³⁹

Pro vzdělávání žáka je vždy rozhodující vyjádření rodičů. Většinou jsou žáci integrováni vzdělávání podle IVP. Zpravidla je dítě zařazené do školy, která je nejbližší jeho bydlišti.⁴⁰

Skupinová integrace: probíhá ve speciálních třídách, které jsou zřizovány pro žáky se zdravotním postižením ve školách hlavního vzdělávacího proudu. V tomto typu integrace se žáci mohou v některých vyučovacích předmětech vzdělávat společně s ostatními žáky školy a v rámci svých možností jsou zapojeni do všech aktivit mimo vyučování.⁴¹ Pro žáky může být

---

³⁷ *METODICKÝ POKYN MINISTRYNĚ ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY K VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIFICKÝMI PORUCHAMI UČENÍ NEBO CHOVÁNÍ.* Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. [online]. [cit. 2016-12-19]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministryne-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-vzdelavani-zaku-se-specifickymi-poruchami-uceni-nebo-chovani>

³⁸ *FISCHER, Slavomil. Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: učebnice pro studenty učitelství.* Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-792-7.

³⁹ *ZELINKOVÁ, Olga. Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD.* Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

⁴⁰ *LECHTA, Viktor, ed. Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole.* Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

⁴¹ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.: Školský zákon Zákon č. 561/2004 Sb.* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

také výhodou, že jsou ve třídě s dětmi, které jsou ve stejné situaci.⁴²

Vzdělávání ve speciální škole: tento typ je kombinace předešlých dvou typů. Škola je zřízená pro žáky s postižením, má upravený vzdělávací program a poskytuje velké množství podpůrných služeb.⁴³

Žáci se SVP se mohou vzdělávat ve škole, kde je vzdělávací program upravený přesně pro ně. Jedná se o program, který odpovídá jejich speciálním potřebám. K zařazení žáka do jedné z uvedených skupin je nutný souhlas zákonného zástupce dítěte.

Zařazování žáka se zdravotním postižením do školy řeší školský zákon v následujících ustanoveních:

„Zařazení žáka řeší školský zákon v § 36 odst. 5 a odst. 7 je řešena povinnost ředitele spádové školy (základní škola zřízená obcí, v níž má žák místo trvalého pobytu) přednostně přijmout k základnímu vzdělávání žáky s místem trvalého pobytu a žáky umístěné v tomto obvodu ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči“

*„Převedení žáka do vzdělávacího programu základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením nebo do vzdělávacího programu základní školy speciální provádí na základě možnosti § 49 odst. 2 školského zákona ředitel školy“.*⁴⁴

Speciálních škol v české republice můžeme najít mnoho, věnující se vzděláváním dětí a žáků se zdravotním postižením. Speciální školy jsou členěny dle druhu handicapu.

V současné době, můžeme pozorovat tyto základní možnosti péče:

---

⁴² LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

⁴³ FISCHER, Slavomil. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-792-7.

⁴⁴ *Portál veřejné správy: Občan: Speciální vzdělávání* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/196/199/4597.html#obsah>

- **individuální péče prováděná v rámci vyučování učitelem kmenové třídy-**
péče se používá u mírně závažných poruch. Žák může být do třídy základní školy integrován i tehdy, je-li porucha těžšího stupně.
- **individuální péče prováděná učitelem, který je absolventem speciálního vzdělávání-**
tuto péči může zajišťovat i speciální pedagog, který vede různé dyslektické kroužky a je v kontaktu s poradenským pracovištěm.
- **třídy individuální péče-**
do této třídy žák dochází většinou na český jazyk a poté se vrací zpět do své kmenové třídy. Tuto péči poskytuje speciální pedagog.
- **cestující učitel-**
je pracovník PPP nebo SPC. Dochází do školy a v průběhu vyučování provádí reedukační péči, kterou zajišťuje i mimo vyučování.
- **specializované třídy pro žáky s poruchami učení -**
tyto třídy navštěvuje menší počet žáků a výuku realizuje speciální pedagog.
Péče probíhá v průběhu celého vzdělávacího procesu. Jsou vhodné pro žáky s průměrnými a podprůměrnými intelektovými schopnostmi.
- **speciální školy pro žáky s poruchami učení-**
V České republice se nachází přibližně 10 takových škol. Žák má zajištěnou individuální péči a stará se o něj tým odborníků
- **dětské psychiatrické léčebny-**
v těchto třídách jsou vzděláváni žáci s těžkým stupněm postižení.
- **individuální a skupinová péče-**
se využívá v PPP, SPC a středisku výchovné péče. Této péči se zúčastňují i rodiče.⁴⁵

2.5 Podmínky inkluzivního vzdělávání

Škola, která se chystá stát inkluzivní školou, musí splnit řadu podmínek a přizpůsobit se žákům a jejich potřebám. Důležité je, aby škola měla dostatečné vybavení a pomůcky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a také bezbariérovou dostupnost pro tělesně

---

⁴⁵ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-014-0.

postižené. Hlavní je, aby měla kvalitní a vyškolené pedagogy.

Inkluzivní vzdělávání nemusí na školách fungovat, většinou za to může malá informovanost pedagogů. Proto je důležité, aby se neustále sebevzdělávali.

Hlavní cílem inkluze je vytvořit takové prostředí, kde se budou setkávat učitelé, žáci a rodiče s cílem vzájemného vzdělávání. Takto to zatím bohužel v České republice na mnoha školách nefunguje.

Mezi podmínky, které musí škola splnit, aby mohla fungovat jako inkluzivní, patří:

organizační podmínky: pro tyto podmínky je důležité, aby se pedagogický sbor a vedení školy opakovaně sešly a určily si společné cíle. Také by měly diskutovat nad problematikou inkluze. Vedení školy musí také nastavit změny v klasickém režimu a mělo by přijímat žádosti o asistenta pedagoga.

prostorové a materiální podmínky: jedná se o změny jako je zpřístupnění celé školy, většinou pro tělesně postižené. Často znamená rekonstrukci školy. Dále se musí vybavit třídy speciálními pomůckami, upravit WC atd.

personální podmínky: pro žáky se SVP je nutné kvalitní personál, který bude disponovat odpovídajícími dovednostmi. Mezi kvalifikovaný personál patří výchovný poradce, školní psycholog, asistent pedagoga nebo osobní asistent. V inkluzivním vzdělávání tito pracovníci hrají hlavní roli.

sociální podmínky: inkluze zahrnuje žáky, pedagogy, vedení školy, ale také rodiče. Znevýhodněný žák by měl být respektován a zapojován do výuky stejně jako ostatní žáci, aby nebyl mimo kolektiv. Důležité je, aby probíhala komunikace s rodiči. Pedagog by se měl snažit zapojit žáky do aktivit školy a využívat jejich nápadů.⁴⁶

---

⁴⁶ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

2.5.1 IVP- Individuální vzdělávací plán

Individuální vzdělávací plán je smlouva mezi rodiči dítěte, vyučujícími a vedením školy vypracovaná pro určitý předmět nebo okruh předmětů, stanovující podmínky výuky a hodnocení žáka se specifickou poruchou učení. Žáci se SVP v běžných školách se vzdělávají podle IVP.⁴⁷

„Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka a je součástí jeho dokumentace. Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy a vypracovává se ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem“. (Fischer a kol, 2014, str. 50)

Žáci, kteří mají speciální vzdělávací potřeby, jsou vzděláváni podle individuálního vzdělávacího plánu. IVP můžeme najít v § 18 zákona 561/2004 Sb. Zde nalezneme, komu je určen a v § 6 vyhlášky 73/2005 Sb. lze nalézt obsah IVP.⁴⁸

Individuální plán se vypracovává na základě školského poradenského zařízení, většinou pro žáky integrované. IVP vypracovává škola s pomocí poradenského zařízení, což je pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogická centra. Plán musí být vypracován před nástupem dítěte do školy nebo v průběhu roku, kdy se zjistí žákovi speciální potřeby- maximálně do tří měsíců od začátku školního roku. Během roku může docházet k jeho změnám, protože dvakrát ročně se kontroluje plnění cílů a postupů.⁴⁹ Plán je vhodný pro žáky se SVP, protože mohou pracovat podle svých schopností a potřeb. Každý žák má své tempo učebního plánu. Plán nehledá pro žáka nějakou úlevu, ale snaží se najít úroveň, která bude integrovanému žákovi vyhovovat.

Individuální plán má dva pohledy zkoumání. První z nich zkoumá obsah vzdělávání, metody a postupy. Druhý pohled se snaží omezit příznaky a obtíže.

---

⁴⁷ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

⁴⁸ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

⁴⁹ LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

Individuální plán se skládá z:

obecných údajů: tato část obsahuje informace o žákovi jako je jméno, příjmení, bydliště, narození, název třídy, školní rok, ale také dokumenty ohledně IVP.⁵⁰

odborného stanoviska: stanoviska se dělí na dvě skupiny.

První skupina je Pedagogická diagnostika, kde můžeme najít zprávu ze školy o žákovi s IVP. Popisují se zde jeho komunikační dovednosti, snaha pracovat, aktivita, vztah k dětem a dospělým, vazba na rodinu, vyspělost, impulzivita a mnoho dalšího.

Druhá skupina se nazývá Speciálně-pedagogická a psychologická diagnostika. Zde nalezneme informace o školském poradenském zařízení, kdy a kde bylo vyšetření provedeno a výsledky vyšetření.⁵¹

doporučení: jsou zde údaje o rozvržení výuky, potřeby, pomůcky pro žáka. Obsahuje popis a formy práce se žákem a osoby podílející se na vzdělávání žáka.⁵²

osoby zodpovědné za plnění IVP: uvádí se jména pedagogických pracovníků, kteří by měli dodržovat IVP- vedení školy, výchovný poradce, třídní učitel, speciální pedagog, psycholog a zákonný zástupce.

vlastního individuálního vzdělávacího plánu, který je vypracován pro jednotlivé předměty: obsahuje formy, metody, postupy vzdělávání a také časový rozvrh a způsoby hodnocení.

Na konci IVP jsou vždy podpisy osob, které jsou zodpovědné za vzdělávání žáka.⁵³

---

⁵⁰ UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

⁵¹ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

⁵² UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

⁵³ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

Formulář IVP přikládám v Příloze č. 1.

2.5.2 Asistent pedagoga

Asistent pedagoga je důležitou částí inkluzivní školy. Jeho činností je pomoc při vzdělávání žáků se SVP. Je zařazen ve třídě, kde je žák se SVP. Asistent pracuje spolu s třídním učitelem a pomáhá mu s průběhem výuky. Pomáhat může v mateřské škole, základní škole, střední škole a vyšších odborných školách, kde se vzdělává integrovaný žák.⁵⁴

„Asistent pedagoga představuje novou podpůrnou službu v resortu MŠMT, která umožňuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami kvalitnější vzdělávání, lepší uplatnění na trhu práce a významné zlepšení kvality života u osob s těžkými formami zdravotního postižení.“
(Valenta a kol, 2012, s. 7)

Hlavním cílem asistenta je zapojit integrované dítě do běžné školy.

Pro vzdělávání žáků se SVP máme tři druhy asistentů:

1. pro žáky se sociálním znevýhodněním
2. pro žáky se zdravotním postižením nebo znevýhodněním
3. pro žáky mimořádně nadané⁵⁵

2.5.2.1 Role asistenta

Asistent má funkci pomocného učitele. Pomáhá dítěti překonat bariéry a jeho problémy s učením.⁵⁶

---

⁵⁴ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

⁵⁵ VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3380-6.

⁵⁶ LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

Spolupracuje s třídním učitelem a pomáhá mu s klidným, plynulým průběhem výuka pomáhá integrovanému dítěti s výukou. Jeho role je velmi důležitá pro inkluzivní vzdělávání.

Mezi hlavní činnosti asistenta pedagoga patří:

- pomoc třídním učitelům se vzděláváním a komunikací s rodiči a žáky
- pomoc žákům s rychlejším přizpůsobením se školnímu prostředí
- pomoc žákům s výukou a přípravou
- pomoc žákům s pohybem během vyučování a na akcích. Většinou se jedná o žáky se zdravotním postižením.⁵⁷

Náplň práce asistenta se řídí potřebami žáka:

- asistent pedagoga bývá ve třídě po celou dobu výuky, případně podle potřeby
- pomáhá žákovi s přesuny po budově
- měl by se řídit pokyny učitele a pracovat i s ostatními dětmi
- pomáhá vytvořit IVP
- snaží se komunikovat s rodiči a seznamovat je se vzděláváním
- dochází na semináře a zúčastňuje se kurzů pro sebevzdělávání
- musí znát IVP žáka a pracovat s ním

Zpravidla má náplň práce asistentů na starost daná škola.⁵⁸

2.5.2.2 Legislativní vymezení asistenta pedagoga

Asistent pedagoga je pedagogický pracovník a tím spadá do školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících.

---

⁵⁷ NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.

⁵⁸ UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

Vše začíná tehdy, kdy se v běžné škole chce vzdělávat žák s diagnostikovanými SVP a pak ředitel školy zaměstná asistenta pedagoga podle zákona č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a vyhlášky č.73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků, studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků, studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

Náplň práce asistenta pedagoga, můžeme nalézt v zákoně 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících.

Tento zákon rozděluje funkci asistenta pedagoga na dva typy:

- asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Asistent pedagoga tohoto typu by měl mít alespoň středoškolské vzdělání s maturitou nebo kurz pro asistenty, který pořádá škola nebo zařízení, kde pracuje.
- asistenta pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích. K této funkci mu postačí základní vzdělání, výuční list nebo kurz pro asistenty.

Nejnižším vzděláním pro funkci asistenta pedagoga je základní vzdělání s kurzem pro asistenty. Nejvyšším stupněm je vysokoškolské vzdělání s pedagogickým zaměřením.⁵⁹

---

⁵⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.: *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>

3 Cíle a metodologie výzkumné části práce

Cílem mého výzkumu je zjistit názory pedagogů i rodičů na podmínky a kvalitu inkluzivního vzdělávání na vybrané ZŠ. Dalším cílem je zhodnotit chování a výsledky integrovaných žáků se SVP na téže škole.

Výzkum jsem prováděla na ZŠ T. G. Masaryka v Sušici, která se ještě skládá ze ZŠ Komenského a ZŠ speciální a praktické.

Abych dosáhla výše uvedených cílů, vybrala jsem si dvě metody sběru dat. Metodu dotazníkového šetření a také standardizované rozhovory.

Metodou mého výzkumu jsou standardizované rozhovory s učiteli a asistenty pedagoga vyučující na této škole. Rozhovory jsem prováděla o volných hodinách pedagogů v jejich kabinetu. Před zahájením rozhovoru jsem respondenty obeznámila s tím, že jejich odpovědi a informace budou anonymní. Rozhovory obsahují 11 otázek s asistenty pedagoga a 14 otázek s učiteli.

Dotazníkové šetření, které jsem prováděla s rodiči žáků se speciálně vzdělávacími potřebami, vzdělávající se na téže základní škole, které jsem oslovila ve škole, kdy si přicházeli pro své děti. Rodičům jsem rozdala 10 dotazníků a z tohoto počtu se mi vrátilo 7 vyplněných.

Dotazník se skládá ze 14 otázek. Jedná se o 5 uzavřených, 7 otázek otevřených a 2 polootevřené. Při sestavování dotazníku, jsem vycházela především z hlavního cíle své práce.

Cílovou skupinou výzkumu byli rodiče dětí se SVP, učitelé a asistenti pedagoga, kteří jsou ze stejných ročníků a spolupracují spolu.

Mého výzkumu se zúčastnilo 7 rodičů, 6 asistentů a 6 učitelů.

4 Analýza rozhovorů

Celé znění otázek rozhovorů uvádím v přílohové části č. 3.

4.1 Rozhovory s asistenty pedagoga

Otázka č. 1 Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Respondent č. 1 „Mé nejvyšší dosažené vzdělání je středoškolské“.

Respondent č. 2 „Mám vysokoškolské vzdělání“.

Respondent č. 3 „Tak moje dosažené vzdělání je vysokoškolské. Jsem vystudovaná učitelka“.

Respondent č. 4 „Mám vystudovanou střední pedagogickou školu“.

Respondent č. 5 „Mám vystudovanou střední školu v Sušici“.

Respondent č. 6 „Mám pouze střední odborné učiliště a vím, že moje vzdělání, není dostatečné“.

Otázka č. 2 Popište konkrétně, co je náplní Vaší práce?

Respondent č. 1 „Moje práce spočívá v individuálním přístupu k žákovi s dětským autismem, dyslexií, dysgrafií a dysortografií“.

Respondent č. 2 „Individuální přístup v rámci třídy a výuky. Většinou se snažím, aby žáci pracovali sami, ale případě nepochopení zadání nebo kontroly pomáhám všem“.

Respondent č. 3 „Tak náplní mé práce je pomáhat sluchově postižené žákyni ke, které jsem přidělena, ale i ostatním slabším žákům. Jinak také pomáhám pedagogovi s přípravou na výuku a komunikuji s rodiči dětí“.

Respondent č. 4 „Má náplň je pomáhat všem dětem ve třídě, dohlížím na to, aby všichni porozuměli zadání, a doprovázím žáka po škole nebo na akce mimo školu“.

Respondent č. 5 „Komunikuji s rodiči dětí, pomáhám učitelům s přípravou výuky a věnuji se všem dětem ve třídě“.

Respondent č. 6 „Většinu času se věnuji jen žákovi, který to potřebuje, ale pokud je potřeba, věnuji se i ostatním žákům ve třídě. Také komunikuji s jeho rodiči, pomáhám mu se zápisem do notýsku, co má trénovat nebo co má za úkol“.

Shrnutí: Odpovědi dotazovaných respondentů se ve většině poskytnutých informací shodovaly. Např. v tom, že náplň práce asistenta spočívá v pomoci a podpoře u všech dětí ve

třídě, nejen u dětí se SVP, v komunikaci s rodiči dětí a s pomocí třídním učitelům s přípravou výuky. Mnozí lidé se domnívají, že náplň práce asistenta pedagoga spočívá pouze v nápomoci u dětí se SVP, tyto odpovědi jasně dokazují, že pomoc od asistenta pedagoga využívají všechny děti bez ohledu na to, jestli trpí nějakou poruchou učení či nikoli.

Otázka č. 3 Jaké SVP, má žák, se kterým pravidelně pracujete?

Respondent č. 1 „*Tak já pravidelně pracuji s dětmi, kteří mají ADHD*“.

Respondent č. 2 „*Věnuji se žákovi, který trpí autismem*“.

Respondent č. 3 „*Pracuji s dívkou, která má těžkou sluchovou vadou*“.

Respondent č. 4 „*Tak nejčastěji pracuji s žákem s ADHD*“.

Respondent č. 5 „*Věnuji se žákovi s autismem*“.

Respondent č. 6 „*Žák, kterému se nejčastěji věnuju má ADHD a ADD*“.

Shrnutí: Zde respondenti sdělovali, s jakými konkrétními druhy SVP pracují. V mnoha publikacích o SVP se uvádí, že nejčastější vyskytující poruchou učení bývá hyperaktivita spojená s poruchou pozornosti tzv. (ADHD) či pouze porucha pozornosti (ADD). O tom se také můžeme přesvědčit u odpovědí v otázce číslo 3. Mezi dalšími uváděnými poruchami se vyskytoval autismus a v jedné odpovědi se dokonce vyskytovala těžká sluchová vada, která není uváděná až tak v hojném počtu jako předešlé zmiňované vady.

Otázka č. 4 Pomáháte učiteli i při výuce ostatních žáků?

Respondent č. 1 „*Ano, jsem k ruce jak žákům se SVP tak žákům ostatním*“.

Respondent č. 2 „*Ano, pomáhám i ostatním žákům ve třídě*“.

Respondent č. 3 „*Jsem nápomocí všem žákům, ale spíše se věnuji jen žákyni se sluchovým postižením, které stačí, jen když vedle ní sedím a ihned si je jistější*“.

Respondent č. 4 „*Ano, pomáhám úplně všem, kdo potřebuje a samozřejmě i učiteli*“.

Respondent č. 5 „*Ano, pomáhám jak žákům se SVP, tak dětem šikovným, kteří jen popřípadě nerozumí zadanému úkolu*“.

Respondent č. 6 „*Jak kdy, většinou se ale věnuji jen žákovi, ke kterému jsem přidělena*“.

Shrnutí: Tato otázka spočívá téměř ve shodě všech dotazovaných respondentů. Zmiňovala jsem již ve druhé otázce, že lidé hledí na asistenty pedagoga jako na asistenty pro konkrétního

žáka s poruchou SVP. Respondent č. 3 potvrdil, že asistent pedagoga se primárně zaměřuje na daného žáka s poruchou SVP, ale je nápomocný všem žákům ve třídě. Někdy je možné, že asistent se plně věnuje žákovi, který vyloženě pomoc potřebuje. Viz odpověď respondenta č. 6

Otázka č. 5 Podílíte se na sestavování IVP?

Všichni dotazovaní asistenti pedagoga, uvedli že, na vypracování IVP se nepodílejí.

Uvádějí, že *„IVP vypracovává pouze třídní učitel, rodič, PPP a popřípadě výchovný poradce“*.

Otázka č. 6 Jaké speciální výchovně vzdělávací metody a učební pomůcky při výuce používáte?

Respondent č. 1 *„Já používám různé didaktické pomůcky a také relaxační a uklidňující“*.

Respondent č. 2 *„Tak jako pomůcky používáme různé tabulky s vyjmenovanými slovy, převody jednotek a násobkou, které má každý žák se SVP na lavici“*.

Respondent č. 3 *„Při práci využíváme sluchadla a řídíme se podle IVP“*.

Respondent č. 4 *„Žáka se především snažím nějak zaujmout a proto využívám svých vyrobených učebních pomůcek“*.

Respondent č. 5 *„Pro práci využíváme programy na interaktivní tabuli, počítadla, tabulky a různé uklidňující metody“*.

Respondent č. 6 *„Používám různé relaxační a uklidňovací metody“*.

Shrnutí: Nejčastěji zmiňované vzdělávací metody a učební pomůcky jsou relaxační, uklidňující a didaktické pomůcky. Jako další pomůcky využívají různé pomocné tabulky, které má žák se SVP přiložené na lavici a programy na interaktivní tabuli.

Otázka č. 7 Uveďte příklady akreditovaných vzdělávacích kurzů pro práci s žáky se SVP, pokud jste nějaké absolvovala?

Respondent č. 1 *„Zúčastnila jsem se kurzu na asistenta pedagoga“*.

Respondent č. 2 *„Při studiu na Vysoké škole, jsem si udělala kurz asistenta pedagoga, osobního pedagoga a také kurz patologických jevů dětí a mládeže“*.

Respondent č. 3 *„Absolvovala jsem pedagogické minimum, při studiu pedagogické fakulty“*.

Respondent č. 4 *„Mám kurz asistenta pedagoga“*.

Respondent č. 5 „Mám kurz asistenta pedagoga a také jsem absolvovala kurz pro pedagoga volného času“.

Respondent č. 6 „Minulý rok jsem dělala kurz na asistenta pedagoga“.

Shrnutí: Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda asistenti pedagoga, kteří pracují na téže škole a nemají předchozí vzdělání pedagogického směru, mají alespoň kurz asistenta. Odpovědi v této otázce mě příjemně potěšily. Skoro Každý z dotazovaných prošel kurzem na asistenta pedagoga. Příjemné je slyšet i informace, kdy se někteří z asistentů vzdělávali dál např. kurzem související s patologickými jevy u dětí a mládeže.

Otázka č. 8 S jakými obtížemi že při výuce nejčastěji potkáváte a co je na Vaší práci nejtěžší?

Respondent č. 1 „Tak nejčastěji se setkám s tím, že žák odmítá pracovat a má agresivní chování. Ze začátku při nějakém upozornění mě kopal a štípal. Nyní už jsme si na sebe zvykli a přehnaná agresivita docela pominula. Někdy je také opravdu těžké s žákem celkově vyjít. Je hodně náladový a jeho projevy chování se často mění“.

Respondent č. 2 „Hlavním problémem je že žák, ne vždy má chuť pracovat, takže to chce hodně trpělivosti a žáka neustále popostrkovat k práci. Pro mě je asi nejtěžší ta psychická zátěž. Neustále musím něco opakovat nebo ho na něco upozorňovat“.

Respondent č. 3 „S žákyní, kterou nejčastěji pracuji, nejsou téměř žádné obtíže. Žákyně je samostatná, ale nejistá a potřebuje, aby u ní někdo seděl a ujišťoval jí, že má vše dobře. Práce mě velice naplňuje a nikdy jsem se nesečkala s obtížemi s žákyní, které se věnuji. Je velice samostatná“.

Respondent č. 4 „Tak největší obtíž vidím v tom, že žák neustále vyrušuje, vykřikuje, má velkou potřebu pořád si s něčím hrát nebo se pohybovat, má časté záchvaty vzteku a zklidnit ho dá opravdu velkou práci. Nejtěžší je asi udržet jeho pozornost, chce to také hodně trpělivosti a být neustále ve střehu“.

Respondent č. 5 „Častými obtížemi jsou udržet pozornost dítěte, udržet minimální hladinu hluku, neustále ho uklidňovat a nedostatečná spolupráce s rodičem. Tato práce je podle mě psychicky náročná a někdy až vyčerpávající“.

Respondent č. 6 „Žák je často agresivní jak ke mně, tak na své spolužáky. Má záchvaty vzteku, kdy to dochází až tak daleko že ničí pomůcky a hází je okolo sebe. Myslím si, že nejtěžší je vlastně udržet pozornost žáka aby nevyrušoval ostatní“.

Shrnutí: Touto otázkou jsem se dozvěděla, jaké nejčastější obtíže a problémy se ve výuce objevují. Asistenti jako velkou obtíž vidí, časté agresivní záchvaty, neschopnost žáka udržet pozornost, vyrušování ostatních žáků ve třídě a nechuť ke vzdělávání. Pouze jeden asistent uvedl, že s žádnými obtížemi se doposud nesetkal, protože žákyně se, kterou pracuje, je velice samostatná. Asistenti u této otázky, také zmiňovali velice důležité vlastnosti, které by měl asistent mít a to trpělivost, výdrž, a být odolný psychickým zátěžím.

Otázka č. 9 Jste spokojena s finančním ohodnocením Vaší práce?

Respondent č. 1 „*Ano, jsem spokojena s ohodnocením*“.

Respondent č. 2 „*Finanční ohodnocení mi nepřijde moc adekvátní, jelikož tato práce je opravdu psychicky náročná*“.

Respondent č. 3 „*Myslím si, že na to co dělám, není práce dostatečně ohodnocena*“.

Respondent č. 4 „*Ano jsem spokojena, ale klidně bych zvýšení finančního ohodnocení přivítala*“.

Respondent č. 5 „*Ano, jsem spokojená myslím si, že peníze odpovídají mé pozici*“.

Respondent č. 6 „*Já jsem spokojená, při nástupu na tuto pozici jsem s tím počítala*“.

Shrnutí: Spokojeni s finančním ohodnocením jsou 4 asistenti pedagoga, kteří uváděli, že peníze naprosto odpovídají jejich pozici a jeden z nich by klidně dokonce zvýšení finančního ohodnocení přivítal. Ostatní dva asistenti s ohodnocením nejsou vůbec spokojeni, myslí si, že jsou nedoceny, protože práce je opravdu velice náročná. Z těchto odpovědí mám smíšené pocity. S odpověďmi, že někomu finanční stránka v této pozici vyhovuje a někomu zase nikoli a očekává případné zvýšení, jsem do jisté míry počítala

Otázka č. 10 Jak hodnotíte spolupráci rodičů a školy?

Respondent č. 1 „*S rodiči je spolupráce skvělá, jsme neustále v kontaktu. Jen škoda, že takováto spolupráce není se všemi rodiči*“.

Respondent č. 2 „*V kontaktu s rodiči jsem velmi často, konzultuji s nimi veškeré problémy, připomínky a úspěchy. Rodiče jsou, velmi zodpovědní pro své dítě chtějí to nejlepší*“.

Respondent č. 3 „*Spolupráci hodnotím velice kladně. Komunikujeme pomocí zpráv nebo emailu, jelikož oba rodiče jsou neslyšící. Rodiče mají o své dítě velký zájem a tak je vše bez*

problému“.

Respondent č. 4 „Myslím si, že spolupráce rodičů a školy během roku není dostatečná. Rodiče nemají moc zájem a ani je nezajímají výsledky jejich dítěte“.

Respondent č. 5 „No tak zájem o dítě není dostatečný, rodiče si veškeré informace zjišťují až při třídních schůzkách nebo až když si je zavoláme do školy“.

Respondent č. 6 „Tak spolupráce je naprosto super. S rodiči konzultuji veškeré postupy, pokroky, a další potřebné věci. Kdykoliv je nějaký problém nebo něco potřeba jsou k ruce“.

Shrnutí: Tato otázka vypovídá o tom, že spolupráce rodičů a školy je víceméně kladná. 4 asistenti uvedli, že spolupráce je vynikající a je vidět, že rodiče mají o své děti velký zájem. Pouze dva dotazovaní přiznali, že spolupráce není vůbec dostatečná, rodiče se o výsledky dítěte moc nezajímají a přicházejí do školy, až když si je zavolají. Myslím si, že spolupráce rodičů a školy je velice důležitá, co se týká efektivity vzdělávacího procesu.

Otázka č. 11 **Myslíte si, že inkluze má pro žáky se SVP pozitivní nebo negativní přínos? Svůj názor zdůvodněte.**

Respondent č. 1 „Tak určitě, to má jak pozitivní tak negativní přínos. Jako pozitivum vidím to, že integrovaný žák je zařazen do kolektivu, navazuje vztahy a je si rovný se všemi ostatními žáky. A nevýhoda je velký počet žáků ve třídě“.

Respondent č. 2 „Já si myslím, že inkluze docela pozitivní přínos, kolektiv spolužáků je pro dítě s poruchou přínosný. Žák se hodně učí nápodobou, okoukává jak chování tak si rozšiřuje slovní zásobu“.

Respondent č. 3 „Tak spíše pozitivní, žákyni se sluchovým postižením, které se věnuji je ve třídním kolektivu velice oblíbená. Spolužáci jsou pro ni velkou motivací. Díky tomu si také rozšiřuje slovní zásobu“.

Respondent č. 4 „Inkluze je přínosem pouze pro žáky s menším postižením. Myslím si, že pokud má žák poruch více nebo závažnější poruchu není přínosem ani pro jednu stranu. Většinou se celá třída musí přizpůsobovat dítěti s poruchou a zdraví žáci jsou často omezováni a je sníženo jejich tempo ve výuce“.

Respondent č. 5 „Myslím si, že je to spíše negativní přínos jak pro děti se SVP tak pro děti intaktní. Děti s poruchami by byli spokojenější v ZŠ Praktické a šikovné děti nemohou pracovat, protože jsou hodně často vyrušovány“.

Respondent č. 6 „*Je to těžké, ale myslím si, že pozitivní. Žák se SVP, dělá v běžné škole mezi svými vrstevníky opravdu pokroky. Hodně věcí totiž od spolužáků pochytl a snaží se jim vyrovnat*“.

Shrnutí: Tato otázka je pro mě nejdůležitější, kvůli stanovenému cíli mé práce.

Z rozhovoru vyplývá, že asistenti pedagoga považují inkluzi jako přínos. K pozitivnímu přínosu se přiklání 3 asistenti, kteří tvrdí, že děti v běžné ZŠ dělají pokroky, učí se nápodobou a ostatní žáci jsou pro ně velkou motivací. Dva dotazovaní asistenti vidí v inkluzi jak pozitivum, tak negativum. Pouze jeden respondent přiznal, že inkluze má negativní přínos pro žáky se SVP, protože si myslí, že žáci by byli spokojenější v ZŠ praktické.

4.2 Rozhovory s učiteli

Otázka č. 1 Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Respondent č. 1 „*Mé nejvyšší dosažené vzdělání je magisterské na ZČU v Plzni*“.

Respondent č. 2 „*Mám vystudovaný magisterský obor na pedagogické fakultě v Plzni*“.

Respondent č. 3 „*Mé dosažené vzdělání je vysokoškolské. Studovala jsem na pedagogické fakultě Univerzity Karlovy*“.

Respondent č. 4 „*Mé vzdělání je vysokoškolské. Vystudovala jsem učitelství pro 1. Stupeň a také výchovné poradenství*“.

Respondent č. 5 „*Vysokoškolské*“

Respondent č. 6 „*Vystudovala jsem učitelství pro 1. Stupeň*“.

Otázka č. 2 Kolik let pracujete jako učitelka?

Respondent č. 1 „*Na této pozici pracuji už 21 let, předtím jsem působila 17 let v mateřské škole. Má celková praxe ve školství je 38 let*“.

Respondent č. 2 „*Pracuji tak už 35 let*“.

Respondent č. 3 „*Jako učitelka pracuji teprve 2 roky*“.

Respondent č. 4 „*Už 25 let pracuji jako učitelka v ZŠ*“.

Respondent č. 5 „*Ve školství pracuji už 28 let*“.

Respondent č. 6 „*Moje celková praxe je 10let. Dříve jsem pracovala jako učitelka v mateřské škole po dobu 5 let a nyní jsem učitelka na ZŠ*“.

Otázka č. 3 Jakou třídu v letošním roce učíte?

Respondent č. 1 „*Letos učím 4. E*“.

Respondent č. 2 „*V letošním roce učím 2. třídu*“.

Respondent č. 3 „*Učím 5. Třídu*“.

Respondent č. 4 „*Letos učím 3. třídu*“.

Respondent č. 5 „*1. třídu*“.

Respondent č. 6 „*Učím 1. třídu*“.

Otázka č. 4 Kolik žáků je ve třídě celkem a kolik z nich má SVP.

Respondent č. 1 „*Ve třídě mám celkově 17 žáků a z toho má jeden žák SVP*“.

Respondent č. 2 „*Třídu navštěvuje 22 žáků a 2 děti mají SVP*“.

Respondent č. 3 „*Žáků ve třídě je 24 a 5 žáků má SVP*“.

Respondent č. 4 „*Ve třídě je 18 žáků, z toho 5 má SVP*“.

Respondent č. 5 „*Mám ve třídě 24 žáků a jen jeden má SVP*“.

Respondent č. 6 „*Ve třídě mám 21 žáků a 2 mají SVP*“.

Otázka č. 5 Uveďte, jaké SVP mají.

Respondent č. 1 „*Žáci mají autismus, dyslexii a dysortografii*“.

Respondent č. 2 „*Mají autismus a poruchy pozornosti*“.

Respondent č. 3 „*Mají ADHD, dyslexii, dysortografii a poruchy chování*“.

Respondent č. 4 „*Snížené rozumové schopnosti, autismus, dyslexie, dysortografie, dysgrafie*“.

Respondent č. 5 „*Těžká sluchová vada*“.

Respondent č. 6 „*ADHD a autismus*“.

Shrnutí: Nejčastěji se učitelé ve své třídě setkávají a SPU,ADD, autismem a ADHD

Mezi dalšími uváděnými poruchami se vyskytoval autismus a v jedné odpovědi se dokonce vyskytovala těžká sluchová vada, která není uváděná až tak v hojném počtu jako předešlé zmiňované vady.

Otázka č. 6 Uved'te, kolik dětí se SVP má zpracovaný IVP?

Respondent č. 1 „*Pouze jeden žák má vypracovaný IVP*“.

Respondent č. 2 „*Jen 1 žák se SVP má IVP*“.

Respondent č. 3 „*Zpracovaný IVP mají 2 žáci a 1 žák má plán pedagogické podpory*“.

Respondent č. 4 „*IVP mají 2 žáci a plán pedagogické podpory mají v mé třídě také dva žáci*“.

Respondent č. 5 „*Vypracovaný IVP má u mě ve třídě jeden žák*“.

Respondent č. 6 „*V mé třídě mají 2 žáci IVP*“.

Shrnutí: Z rozhovoru vyplynulo, že IVP není vypracován pro všechny žáky se SVP.

Otázka č. 7 Využíváte při výuce pomoc asistenta pedagoga, případně dalších odborníků (školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce)?

Respondent č. 1 „*Při výuce využíváme pouze asistenta pedagoga*“.

Respondent č. 2 „*Ano, využívám pomoc asistenta pedagoga*“.

Respondent č. 3 „*Využívám pouze asistenta pedagoga, který mi je vždy po ruce, když ho potřebuji. Můžu se na něj vždycky spolehnout*“.

Respondent č. 4 „*K výuce využívám asistenta pedagoga, ale také výchovného poradce*“.

Respondent č. 5 „*Pouze asistenta pedagoga, který mi pomáhá při výuce*“.

Respondent č. 6 „*Při výuce mi je pomocnou rukou asistent pedagoga a také využívám pomoc výchovného poradce*“.

Shrnutí: V těchto odpovědích se ukázalo, že učitelé nejvíce využívají podpory a pomoci od asistenta pedagoga. Ve dvou případech se učitelé obracejí i na výchovné poradce. Podle mého názoru je u těžších vyskytovaných poruch lepší, promlouvat i s výchovnými poradci a jsem ráda, že to někteří učitelé využívají. S ostatními výše uvedenými pedagogové nespolupracují.

Otázka č. 8 Popište, jaké činnosti asistent pedagoga vykonává

Respondent č. 1 „*Asistent, žáka podněcuje k práci, dohlíží na úpravu, kontroluje správnost výsledků nebo radí žákovi, pomáhá s organizací výuky a přípravou pomůcek, které při výuce využíváme*“.

Respondent č. 2 „*Náš asistent pomáhá většinou, při vypracování úkolů, doprovází žáka po*

škole, připravuje ho na vyučování, pomáhá mu se zápisem úkolů a všech potřebných pomůcek na další den a také každý den sděluje informace rodičům dítěte s autismem“.

Respondent č. 3 „Asistent si ověřuje, zda žák rozumí zadání, doprovází ho po naší škole a také na některé akce, které pořádá naše škola, také pomáhá i ostatním slabším dětem s vysvětlováním úkolů“.

Respondent č. 4 „Asistent dohlíží na porozumění úkolů. Jde o to, že se snaží pomoci žákovi v případě, když nerozumí danému úkolu a snaží se ho nějakým způsobem motivovat, aby sám úkol pochopil, a také asistentova povinností je, že musí doprovázet žáka po budově školy. Je vždy přítomen u všech žáků“.

Respondent č. 5 „Ověřuje si, zda dívka rozumí zadaným úkolům, vede si slovíček slov, u kterých dívka s těžkou sluchovou vadou nezná význam, spolupracuje s rodiči dívky, pouze přes zprávy, protože oba rodiče jsou neslyšící“.

Respondent č. 6 „Asistent mi pomáhá s přípravou výuky, věnuje se žákům se SVP, ale také ostatním, kontroluje, zda žáci rozumí zadání a komunikuje s jejich rodiči“.

Shrnutí: Odpovědi od učitelů na tuto otázku se shodují s otázkou náplně práce u asistentů pedagoga u otázky č. 2. Například, dohlíží na úpravu, pomáhá s přípravou na vyučování, doprovází žáka po škole či na akce a komunikuje s rodiči. To znamená, že asistenti splňují náplň své práce, kterou od nich učitelé také očekávají.

Otázka č. 9 Jak hodnotíte Vaši spolupráci s asistentem pedagoga?

Respondent č. 1 „Naší spolupráci hodnotím velice kladně, asistent je pro mě velkou pomocí“.

Respondent č. 2 „Spolupráce je na moc dobré úrovni, asistent je mojí druhou rukou. Vždy mi pomůže a má s dětmi velmi dobrý vztah“.

Respondent č. 3 „Spolupráce s asistentem je výborná, je pro mě velikým přínosem“.

Respondent č. 4 „Výborně, asistent mi moc pomáhá a nedokážu si představit, jak by výuka bez něj probíhala. Na žáky má dobrý vliv a žáci ho respektují“.

Respondent č. 5 „Spolupráce s asistentkou je bezproblémová“.

Respondent č. 6 „Asistentka je velice šikovná a spolupráce s ní je velice výborná“.

Shrnutí: U této otázky, mě zajímalo, jaké vztahy jsou mezi asistenty pedagoga a učiteli, neboť dobré vztahy jsou velice důležité pro kvalitu výuky. Všichni učitelé hodnotí vztahy velice kladně a tvrdí, že spolupráce je naprosto vynikající a asistenti jsou jim velikým přínosem.

Otázka č. 10 Uved'te, jaké speciální výchovně vzdělávací metody a učební pomůcky při výuce používáte.

Respondent č. 1 „Při práci hodně využívám programy na interaktivní tabuli, dумы, což jsou různé pracovní listy, testy a videa a také osobně vyrobené pomůcky“.

Respondent č. 2 „Ve výuce používám názorné pomůcky při počítání, pracovní sešity na soustředění a jako metody používám metodu opakovaného a různorodého výkladu“.

Respondent č. 3 „Používám pracovní sešity na soustředění, snažím se zajistit klidné prostředí a využívat relaxační a uklidňovací pomůcky“.

Respondent č. 4 „Jako pomůcky používám čtecí okénko, učebnice Tobiáš, relaxační pytel nebo koberec, tabulka násobilky, tabulky převodů jednotek, abecedy a vyjmenovaná slova, které má žák na lavici“.

Respondent č. 5 „Nejčastěji používám názorné pomůcky a časté opakování a ověřování si porozumění výkladu“.

Respondent č. 6 „Já používám všechny různé názorné pomůcky, pracovní sešity a programy na interaktivní tabuli“.

Shrnutí: Z rozhovoru je jasné, že učitelé nejčastěji při výuce žáků se SVP využívají pracovní sešity na soustředění, relaxační a uklidňující pomůcky, programy na interaktivní tabuli, DUMY, různé tabulky a pomůcky, které mají žáci se SVP na lavicích a také názorné pomůcky. Myslím si, že pomůcky jsou důležitou pomocí pro kvalitní vzdělávání.

Otázka č. 11 S jakými obtížemi se při výuce nejčastěji setkáváte?

Respondent č. 1 „Velkým problémem je že žák odmítá pracovat, vyrušuje ostatní žáky neustálým mluvením nahlas, vykřikováním a diskutováním s učitelkou. Nejhorší jsou ale časté záchvaty vzteku, při kterých rozbíjí pomůcky, kope a křičí, pokud není všechno podle jeho“.

Respondent č. 2 „Nejistota při plnění úkolů, strach z neúspěchu a časté výkyvy nálad“.

Respondent č. 3 „Nejčastější je neschopnost soustředit se a také strach z neúspěchu“.

Respondent č. 4 „*Určitě neschopnost soustředit se, vyrušování ostatních žáků vykřikováním, častý odklon od tématu a neporozumění a nezáměr ze strany dětí a rodičů, ale jen u některých*“.

Respondent č. 5 „*Nejčastěji se setkávám s nejistotou, dívka potřebuje neustále ujišťovat, zda má vše správně. Hůře vyslovuje š, č, ž, ř, často má potíže se sluchovým rozlišením, protože má naslouchadlo*“.

Respondent č. 6 „*Problémem je časté agresivní chování, které vyrušuje celou třídu a neschopnost soustředit se*“.

Shrnutí: Názory učitelů na nejčastější obtíže, se u této otázky většinou shodovali. Jako největší obtíže vnímají nechuť k práci, vyrušování ostatních žáků, agresivní projevy chování, neschopnost soustředění se a také strach z neúspěchu. Odpovědi na tuto otázku jsou také velmi podobné s odpověďmi asistentů pedagoga, kterým jsem tuto otázku také položila.

Otázka č. 12 **Uved'te konkrétní školní výsledky inkludovaných žáků a popište jejich zvláštní projevy chování, pokud se nějaké objevují.**

Respondent č. 1 „*Myslím si, že výsledky ve výuce by byly lepší, kdyby nedocházelo k projevům, které jsem Vám pověděla v předešlé otázce a také kdyby fungovala lepší spolupráce s rodiči, kteří občas nemají zájem podobný problémy řešit. Matky inkluzivních dětí mají většinou představu o tom, že se jejich dětem musí ve všem vyhovět a vyžadují různé ústupky. Neuvědomují si, že svým dětem vlastně ubližují*“.

Respondent č. 2 „*Oba žáci se SVP mají výborné výsledky. Žák autista má vyznamenání a žák s poruchou pozornosti má také vyznamenání. Což je podle mého názoru u mnoha dětí s poruchou velice časté*“.

Respondent č. 3 „*Průměrný žáci třídy mají většinu trojky z češtiny a matiky ale z výchovy mají vždy jedničku. Žáci se SVP rozhodí i špatný pohled od spolužáka, kterého nemá v oblibě, a také, když je upozorněn na chybu. Ihned začne škrtat, mačkat sešit a nadávat si*“.

Respondent č. 4 „*Špatné, většinou mají negativní vliv na děti, které jsou velice schopné a strhávají je k nepozornosti. Žáci, kteří chtějí pracovat, jsou zdržováni, a tudíž není dostatek času na žáky, kteří by mohli jet dál v učivu*“.

Respondent č. 5 „*Dívka má výborný prospěch. Je velice cílevědomá a šikovná, výborně odezírá, protože oba rodiče jsou neslyšící*“.

Respondent č. 6 „*Oba žáci mají průměrné výsledky, jenže problém je, že ostatní děti pozorují jejich chování a tím ztrácí pozornost*“.

Shrnutí: Každý učitel tuto otázku pochopil jinak, a proto jsou názory odlišné. Respondent č. 1, „*Myslím si, že výsledky ve výuce by byly lepší, kdyby nedocházelo k projevům, které jsem Vám pověděla v předešlé otázce a také kdyby fungovala lepší spolupráce s rodiči, kteří občas nemají zájem podobný problémy řešit*“. Ostatní respondenti uváděli, že žáci se SVP mají výborné výsledky, ale bohužel jejich projevy chování strhávají ostatní žáky k nepozornosti a jsou také zdržovány.

Otázka č. 13 **Uveďte příklady akreditovaných vzdělávacích kurzů pro práci se žáky se SVP, pokud jste nějaké absolvovala.**

Respondent č. 1 „*Absolvovala jsem semináře DVPP na téma Jak pracovat s dětmi se SVP*“.

Respondent č. 2 „*Zúčastnila jsem se kurzu nápravy dyslexie, dyskalkulie, dysortografie, kurzy práce s dětmi s autismem a to několikrát*“.

Respondent č. 3 „*Žádné kurzy jsem nikdy neabsolvovala*“.

Respondent č. 4 „*Dělala jsem jich v Plzni spoustu se všemi tématy. Nejlepší byla doktorka Zelinková a nejméně se mi líbili od doktora Koláře*“.

Respondent č. 5 „*Mám kurz grafmotoriky, dyslexie a autismu*“.

Respondent č. 6 „*Nemám žádné absolvované kurzy*“.

Shrnutí: Na tuto otázku odpovědělo 5 učitelů, že akreditované kurzy absolvovali, jako jsou například jak pracovat s dětmi se SVP, práce s dětmi s autismem a kurzy práce s SPU.

Pouze dva pedagogové uvedli, že žádné kurzy neabsolvovali. Což si myslím, že by si určitě měli nějaké kurzy doplnit, protože se informace o práci s žáky se SVP stále rozšiřují a je potřeba z pohledu učitele o tom vědět a něco nového se dozvědět.

Otázka č. 14 **Myslíte si, že inkluze má pro žáky se SVP pozitivní nebo negativní přínos? Svůj názor zdůvodněte.**

Respondent č. 1 „*Já si myslím, že pro některé žáky je to pozitivní a především jde o tělesně postižené, s vadami sluchu či zraku. Děti s autismem, poruchami chování mají dle mého názoru přínos negativní. Brzdí chod celé třídy. Ve většině případů se musí celá třída přizpůsobit jedinci, jinak nemohou žáci v klidu pracovat, omezuje to soustředěnost a celkové*

tempo ve výuce“.

Respondent č. 2 „*Inkluze pro žáky s menším postižením má význam, pokud je poruch více nebo jsou kombinované s nízkým intelektem, inkluze není přínosem ani pro jednu stranu“.*

Respondent č. 3 „*Myslím si, že inkluze má spíše negativní přínos. Slabé děti by byli spokojenější v ZŠ praktické a dostávali by lepší známky a šikovné děti by se dozvíдали více informací a výuka by nebyla nijak narušena“.*

Respondent č. 4 „*Rozhodně negativní pro šikovné děti a ještě negativnější pro ty slabé, kteří by byli spokojené v praktické škole“.*

Respondent č. 5 „*Já myslím, že pozitivní přínos je v tom že žák se necítí být odlišný a má větší motivaci k učení. Negativní přínos vidím v tom, že žáci se SVP neustále vyrušují a šikovní žáci se nedokáží soustředit a jsou zdržováni“.*

Respondent č. 6 „*Negativní přínos vidím v tom že, šikovní děti zdržovány a pozitivní v tom, že intaktní žáci získávají zkušenosti s těmito dětmi. Žáci se SVP se totiž hodně učí nápodobou“.*

Shrnutí: Tato otázka je pro mě jedna z nejdůležitějších. Pro splnění mých cílů práce jsem tuto otázku položila rodičům žáka se SVP, asistentům pedagoga a také učitelům. Odpovědi byli velice přínosné a zajímavé. Však 4 dotazovaní učitelé uvádějí jak pozitivní tak negativní přínos a zbylé dva učitelé uvádí, že inkluze má negativní přínos, protože žáci se SVP brzdí chod celé třídy, vyrušují a žáci nemohou v klidu pracovat.

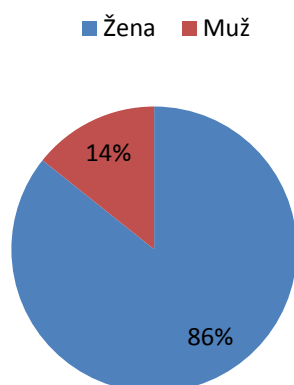
5 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Celé znění dotazníku uvádím v přílohové části č. 2.

Otázka č. 1: Zaškrtněte Vaše pohlaví?

První otázkou, jsem zjišťovala pohlaví rodičů. Mého výzkumu se zúčastnilo 7 (100%) respondentů. Dotazník vyplnilo 6 žen a 1 muž. V procentuálním vyjádření je to 86% žen a 14% mužů. Z grafu vyplývá, že rozložení respondentů je nerovnoměrné.

Pohlaví

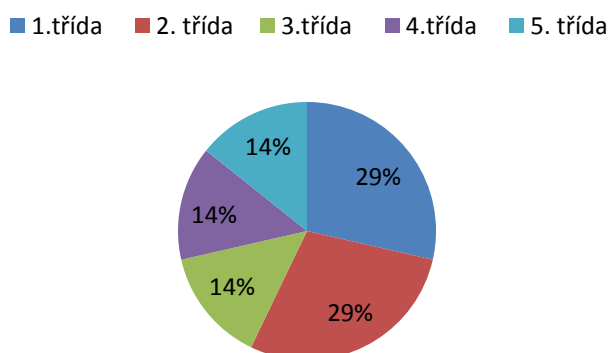

Graf. 1 Pohlaví rodičů

Otázka č. 2: Jakou třídu Vaše dítě navštěvuje?

Z grafu je patrné, že 1. a 2. Třidu navštěvuje 29% žáků, což je více než polovina z dětí dotazovaných. 14% dotazovaných navštěvuje 3. 4. a 5. třídu.

Třída

Graf. 2 Třída

Otázka č. 3: Popište, konkrétní SVP.

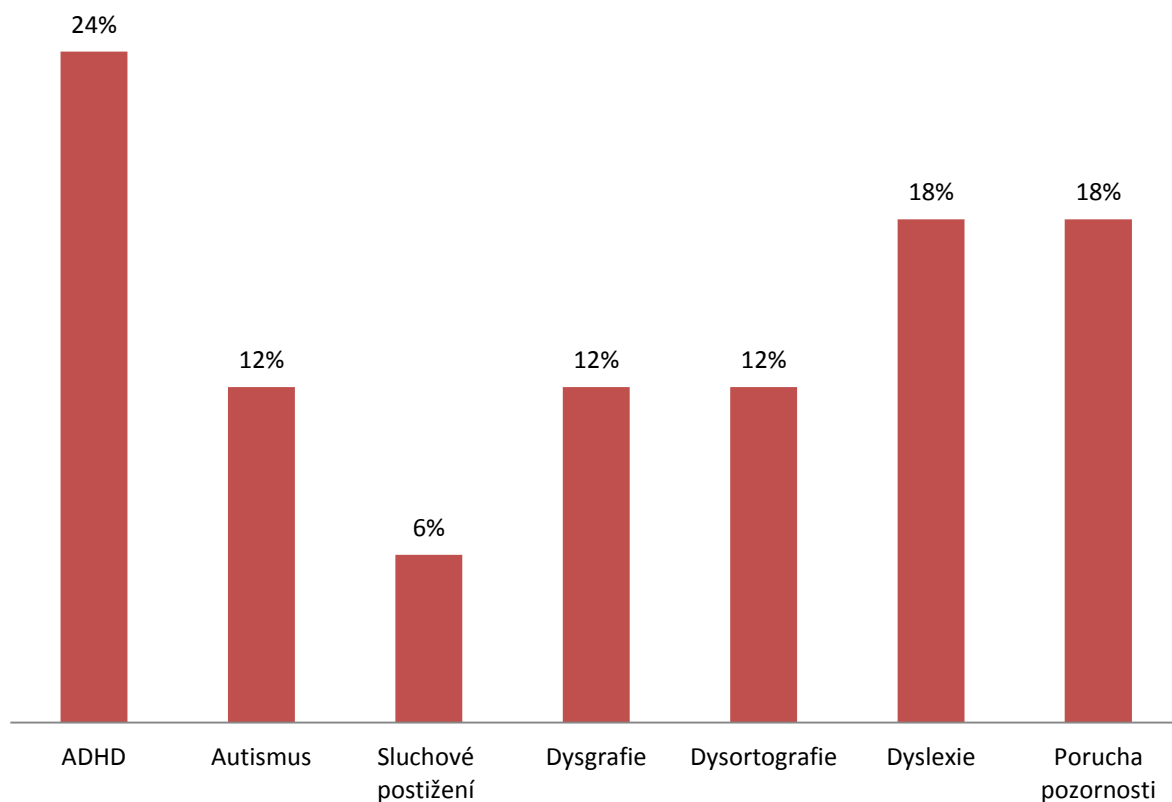
U této otázky, jsem chtěla vypsát konkrétní poruchy, které se objevují v dané ZŠ. Ve více případech rodiče vypisovali více poruch nebo kombinace vad.

Mezi nejčastěji uváděné patří ADHD (24%), neboli porucha pozornosti s hyperaktivitou.

Druhým nepočtenější s 18% je ADD (porucha pozornosti) a také dyslexie. Druhy SPU jsou v grafu uvedeny skoro všechny kromě dyskalkulie. Další zmíněné poruchy jsou autismus (12%), dysgrafie (12%), a dysortografie (12%).

Mezi méně uváděné patří sluchové postižení (6%), kde matka uvedla, že dítě má zbytkový sluch.

Konkrétní SVP

Graf. 3 Konkrétní SVP ve škole

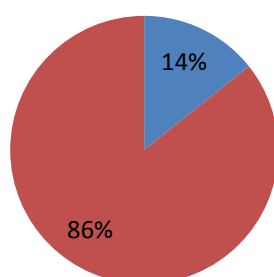
Otázka č. 4: Kdo Vám pomohl při vyhledání ZŠ pro Vaše dítě?

Prostřednictvím této otázky, jsem se chtěla dozvědět, kdo rodičům pomohl s vyhledáváním ZŠ. Z grafu je patrné že příslušnou Základní školu si rodiče vyhledali sami.

Pouze 1 respondent což je 14% odpověděl že, ZŠ jim pomohlo vybrat poradenské pracoviště, které navštěvují.

Vyhledání ZŠ

■ Poradenské pracoviště (PPP, SPC) ■ Sami

Graf. 4 Vyhledání ZŠ

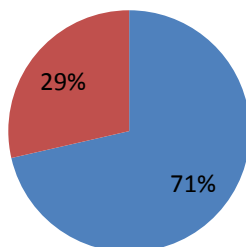
Otázka č. 5: Má Vaše dítě Vypracovaný IVP?

Z dotazníku vyplývá, že 71% žáků se SVP má vypracován IVP, díky kterému se vzdělávají.

Pouze 29% respondentů uvedlo, že jejich dítě IVP vypracováno nemá.

IVP

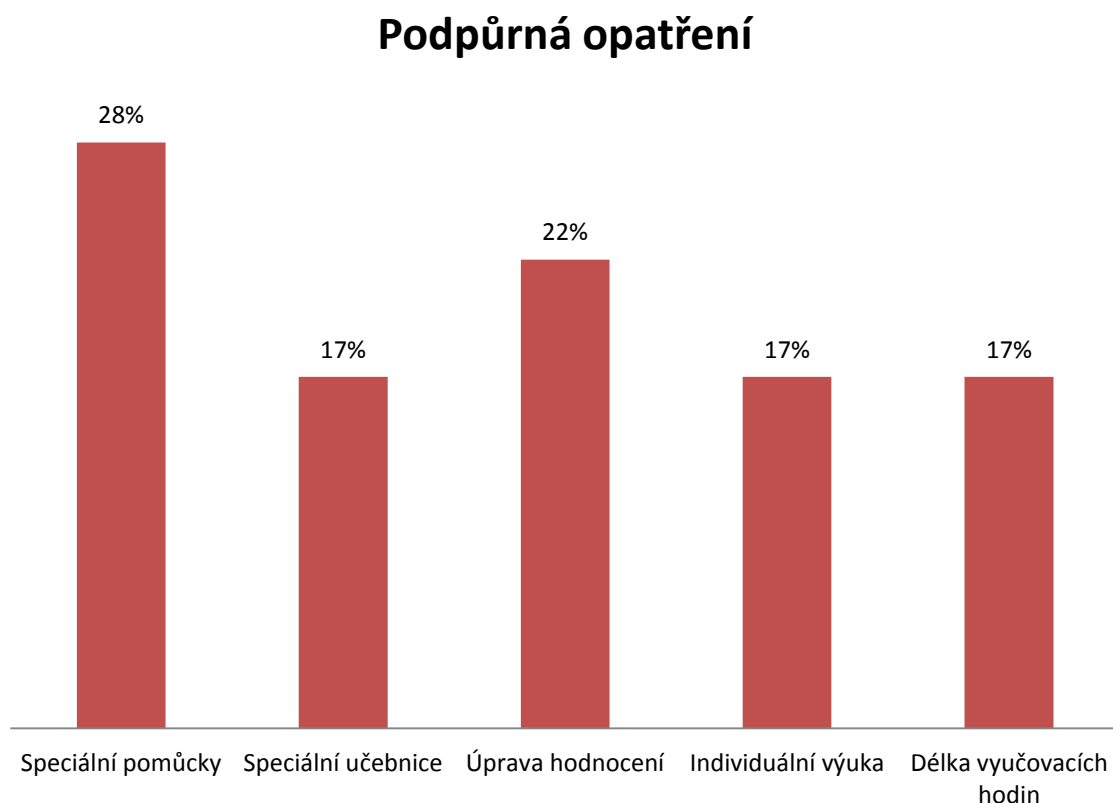
■ ANO ■ NE

Graf. 5 IVP

Otázka č. 6: Uved'te, jaká podpůrná opatření má Vaše dítě stanovené v IVP?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda rodiče vůbec ví co jejich dítě má v IVP stanovené jako podpůrné opatření. Respondenti se u této otázky nechtěli moc rozepisovat a tak většinou odpovídali stručně. Z grafu jsme se dozvěděli, že děti mají nejčastěji stanovené speciální pomůcky (28%) a také úpravy hodnocení žáka (22%). Na stejné příčce jsou zbylé tři odpovědi. Respondenti také uvedli, že dítě má stanovené speciální učebnice, individuální výuku a úpravu délky vyučovacích hodin s 17%.

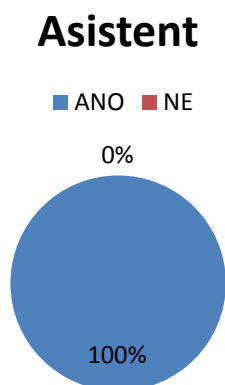

Graf. 6 Podpůrná opatření

Otázka č. 7: Spolupracuje s Vaším dítětem ve škole asistent pedagoga?

U této otázky jsem se chtěla dozvědět, zda dítě se SVP má asistenta pedagoga.

V dotaznících odpověděli všichni, že s jejich dětmi spolupracuje asistent pedagoga. To znamená, že učitel při výuce má k ruce asistenta pedagoga a výuka může probíhat plynule.

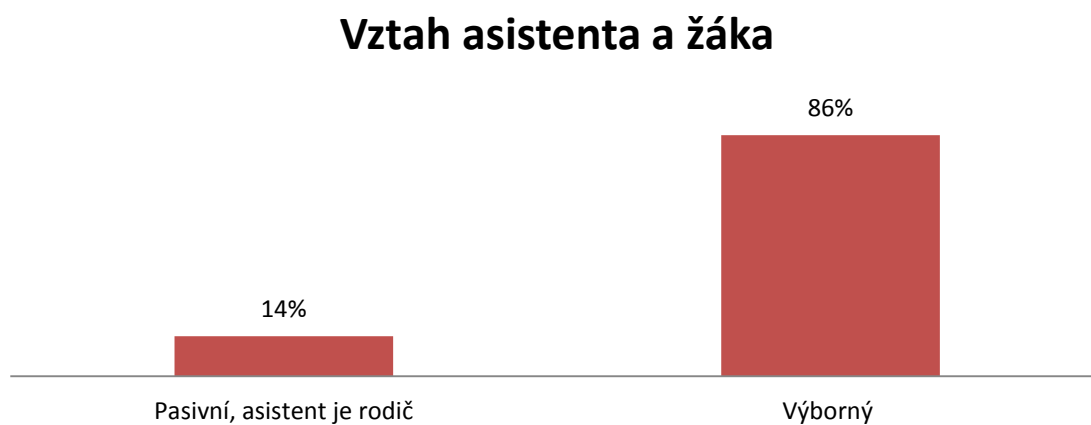
Graf. 7 Asistent pedagoga

Otázka č. 8: Popište vztah mezi nimi.

Dotazovaní vnímají vztahy svých dětí s asistenty převážně kladně.

Oslovených 6 respondentů (86%) uvedlo, že s asistentem mají výborný vztah.

Pouze 1 respondent (14%) uvedl, že vztah je spíše pasivní z důvodu, že právě rodič je asistentem pedagoga svého dítěte. Respondent uvedl, že někdy je to výhoda a někdy zase nevýhoda. Výhodou je že své dítě zná, a ví jak s ním pracovat a co potřebuje. Jako nevýhodu zmiňuje to, že s dítětem tráví až moc času a také se musí k dítěti chovat jinak než doma.

Graf. 8 Vztah mezi asistentem a žákem

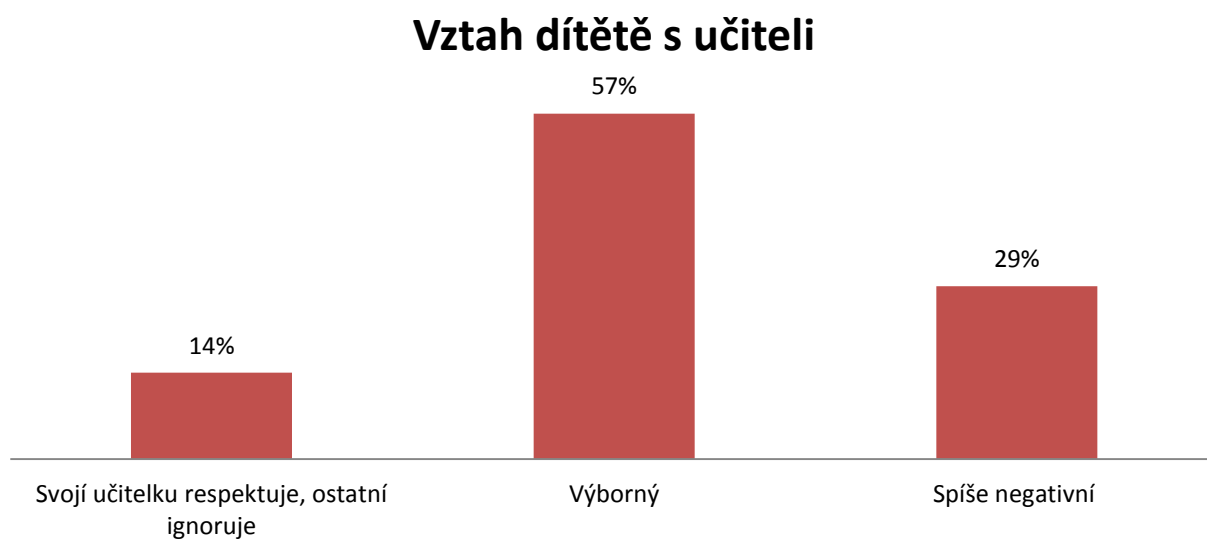
Otázka č. 9: Charakterizujte vztah Vašeho dítěte s učiteli.

Tato otázka měla zjistit, jaké vztahy jsou mezi pedagogem a žákem.

Respondenti nejčastěji uváděli, že vztah dítěte a pedagoga je výborný (57%). Někteří rodiče uvedli, že vztah dítěte a pedagoga se odvíjí od toho, zda pedagog je na dítě hodný a milý, v případě že učitel je přísný, dítě odmítá spolupracovat.

Druhou nejčastější odpovědí bylo, že negativní (29%).

Mezi méně uváděnou odpověď patří „svoji učitelku respektuje, ostatní ignoruje“(14%).

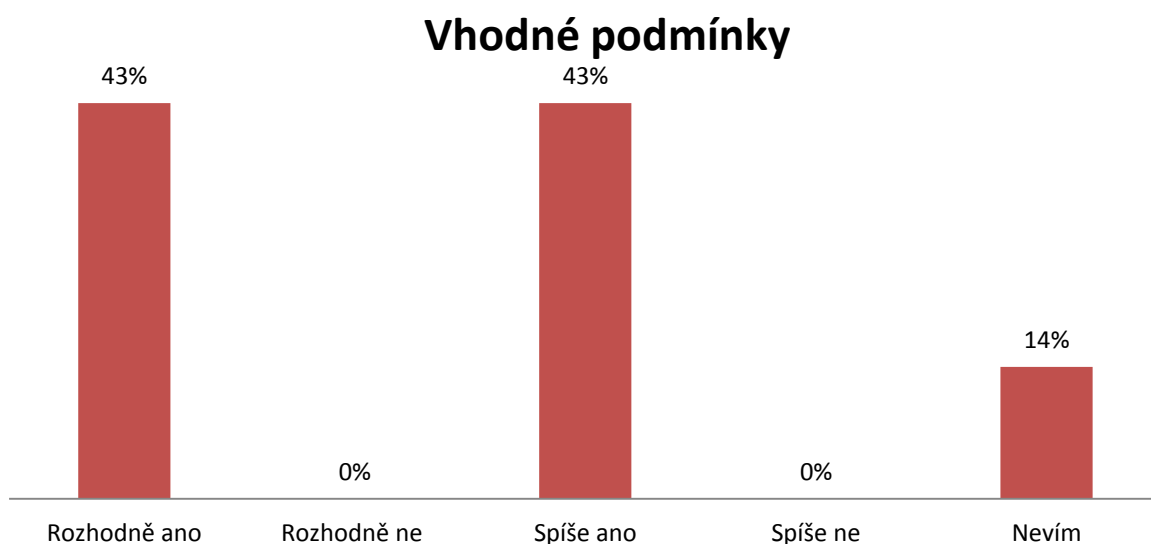
Graf. 9 Vztah dítěte s učiteli

Otázka č. 10: Myslíte si že, škola má vhodné podmínky pro žáky se SVP? Váš názor zdůvodněte.

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda děti se SVP mají dostatek speciálních pomůcek, jelikož pomůcky jsou velice důležité k úspěšnému vzdělávání.

Na tuto otázku rodiče odpovídali více méně kladně. „Rozhodně ano“ uvedlo 43 % respondentů. Nejčastějším zdůvodněním bylo, že ZŠ velice snaží, objednávají výukové pomůcky, které pomáhají ke vzdělávání dětí a má celkově dobrou vybavenost. Další velice uváděnou odpovědí je „spíše ano“ s 43 %. Rodiče tuto odpověď zdůvodňovali tím, že si myslí, že ochota a připravenost učitelů není dostačující, ale co se týká vybavenosti a prostředí jsou naprosto spokojeni.

Odpověď „nevím“ byla jediná (14%). Respondent svoji odpověď nedokázal více rozvinout a proto uvedl jen to, že tuto věc nedokáže posoudit.

Graf. 10 Vhodné podmínky

Otázka č. 11: Popište, Jak se vaše dítě ve třídě cítí, a zda má nějaké kamarády.

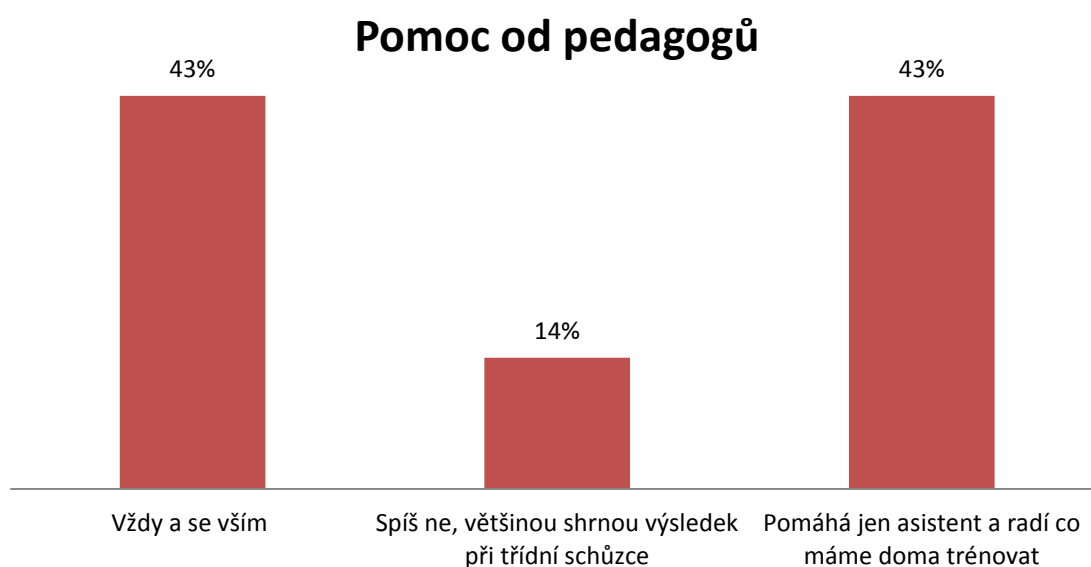
Z grafu jsme se dozvěděli, že dítě ve třídě většinou žádné kamarády nemá, jelikož je na spolužáky zlý a agresivní. V procentuální části je to 43 %. Další odpověďmi bylo, že kamarády má, ale moc s nimi nevychází s 29%, občas s nimi promluví, někdy ho akceptují, a někdy zase ne. Odpověď „chodí do školy nerad, kolektiv ho odmítá „ s 29% byla také několikrát uvedena. Žák je ve třídě odstrkovan, posmívají se mu, ubližují mu, ale i on sám se nechová příliš mile. Spolužáci v této třídě, nejsou těmto dětem moc nakloněny.

Graf. 11 Vztahy s kamarády

Otázka č. 12: Pomáhají Vám pedagogové s plněním úkolů či přípravou na vyučování? Uveďte jakým způsobem.

Tento graf vypovídá o tom, že respondentům pedagogové radí s přípravou či plněním úkolů vždy, a se vším s 43%. Respondenti uvádějí že, kdykoliv potřebují pomoc či poradit vždy jim učitelé vlídně vyjdou vstříc. Druhou nejčastější odpovědí je že, rodičům radí jen asistent pedagoga (43%), který spolupracuje s dítětem, s učitelem v kontaktu vůbec nejsou. Uvádí, že asistent dítěti zřídil sešit, kam sděluje rodičům, co a jak trénovat nebo na co se připravit. Méně zmiňovaná odpověď je „spíše ne, většinou shrnou výsledek až při třídních schůzkách“ s 14%. S asistentem ani učitelem moc nekomunikují. Vše o výsledcích, informacích na co bychom se měli připravit nebo co zlepšit se dozvídají většinou až na třídních schůzkách nebo konzultacích.

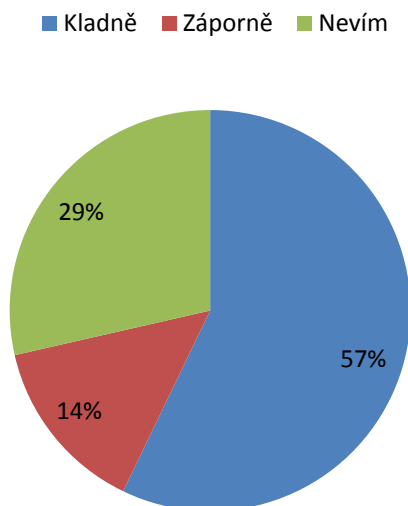

Graf. 12 Pomoc od pedagogů

Otázka č. 13: Jak hodnotíte spolupráci mezi Vámi a školou?

Na tuto otázku rodiče odpovídali víceméně kladně, to znamená, že jsou převážně spokojeni. Kladně hodnotilo spolupráci se školou 57% rodičů, zatímco zápornou spolupráci se školou uvedlo 14% rodičů. Poměrně velké procento, neboli 29% rodičů neví jak hodnotit spolupráci.

Spolupráce

Graf. 13 Spolupráce se školou

Otázka č. 14: Zhodnoťte, zda má inkluze v běžné ZŠ pro Vaše dítě pozitivní nebo negativní přínos. Svůj výběr zdůvodněte.

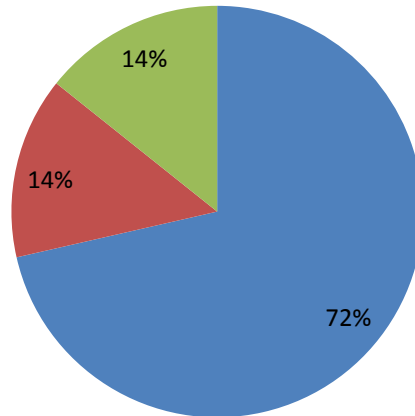
Poslední otázka má za úkol zjistit, jaký názor zaujímají rodiče dětí se SVP na inkluzi. Rodiče měli uvést, zda má inkluze pozitivní či negativní přínos. Rodiče si nejčastěji myslí, že inkluze má pozitivní přínos, což uvedlo 72% rodičů. Podle nich má inkluze veliký význam, děti se SVP se hodně učí nápodobou, vzdělání je poskytnuto všem bez ohledu na rozdíly a také postižený žák učí intaktní děti k toleranci.

Pouze 14% dotázaných rodičů je přesvědčeno o negativním přínosu inkluze žáků. Nevýhodu vidí v tom že, spolužáci se dětem se SVP posmívají, odstrkují je a hlavně kvůli více žákům ve třídě, není možný individuální přístup. Nejméně uváděnou odpovědí bylo „nevím“, kdy respondent uvedl, že neví, protože neví, zda inkluze má pozitivní či negativní přínos.

Inkluze

■ Pozitivní přínos ■ Negativní přínos ■ Nevím

Graf. 14 Názor na inkluzi

6 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

Praktická část je složena ze dvou částí. První část se věnuje rozhovorům s asistenty pedagoga a učiteli ze ZŠ T. G. Masaryka v Sušici. Asistenti pedagoga odpovídali na 11 otázek a učitelé na 14 otázek, oba standardizované rozhovory byly zaměřeny na zjištění podmínek, kvality vzdělání a hodnocení jejich výsledků.

Druhou částí jsou dotazníky s rodiči žáků se SVP, kteří se vzdělávají na výše uvedené ZŠ. Dotazníkové šetření zjišťovalo, jaké vztahy mají k vrstevníkům, ke škole a učitelům. Také se dotazník zaměřil na hodnocení podmínek, kvality vzdělávání a názor na inkluzi.

Všechny tyto metody se snaží najít odpověď na mé stanovené cíle, které jsou výše uvedené.

Výzkumné šetření celkově potvrdilo mé očekávání.

Hlavní cílem je zjistit názory pedagogů i rodičů na podmínky a kvalitu inkluzivního vzdělávání. Vztahují se k tomu tyto otázky:

Nejdůležitější součástí inkluzivního vzdělávání je asistent pedagoga. Všichni rodiče uvedli, že asistent pedagoga spolupracuje se všemi dotazovanými a vztah mezi nimi je vynikající. Rozhodně je také důležité, aby učitel s asistentem pedagoga vycházel. Z jednotlivých odpovědí, jsem zjistila, že vztahy asistentů a učitelů jsou kladné, spolupráce je bezproblémová a to je také klíčem k úspěšné práci na obou dvou stranách. Důležité je také, zda náplň práce asistenta pedagoga odpovídá odpovědím u učitelů na otázku „*Popište, jaké činnosti asistent vykonává*“. Odpovědi se opravdu shodovaly. To znamená, že asistenti pedagoga dělají opravdu to, co od nich učitel očekává a právě proto je tato spolupráce úspěšná.

Velmi překvapující pro mě bylo to, že asistenti pedagoga u otázky č. 3 neuvádějí žádné SPU, oproti učitelům u otázky č. 5, kteří uvádějí že SPU se ve třídě objevuje. Z toho usuzuji, že asistenti pedagoga možná ani neznají diagnózu dětí, nebo ji jen zapomněli uvést.

Důležitá otázka pro zjištění podmínek je „*Myslíte si že, škola má vhodné podmínky pro žáky se SVP?*“ *Váš názor zdůvodněte*“, která byla zadána rodičům. Rodiče většinou odpovídali kladně. Spokojeno s podmínkami na dané ZŠ bylo 43% rodičů. „*Spíše ano*“ uvedlo také 43% respondentů. Jako důvody své spokojenosti uvádí, že učitelé se snaží objednávat a zajišťovat výukové pomůcky a základní škola má celkově dobrou vybavenost.

Předposlední otázkou u rodičů zjišťující podmínky a kvalitu vzdělávání je „*Pomáhají Vám pedagogové s plněním úkolů či přípravou na vyučování? Uvedte jakým způsobem*“. Názor rodičů je takový, že 43% pomáhá s přípravou pouze asistent pedagoga a 43% rodičů uvedlo, že pedagogové jim pomáhají kdykoliv a se vším. Pouze 14% rodičů uvedlo, že učitelé jim nepomáhají, a výsledek nebo informace shrnou až na třídních schůzkách. Myslím si, že důvod toho může být, že rodiče nespolupracují se školou a nezajímají se o výsledky svého dítěte.

S tím souvisí právě otázka „*Jak hodnotíte spolupráci rodičů a školy?*“ 4 asistenti pedagoga se přiklání k názoru, že spolupráce je skvělá a s rodiči jsou neustále v kontaktu a 2 asistenti tvrdí, že spolupráce není dostatečná a rodiče o své děti a jejich výsledky nejeví zájem. Názor rodičů na spolupráci je spíše kladný, kdy to uvádí 57% rodičů, 14% rodičů vidí spolupráci záporně a poměrně velké procento, což je 29% neví jak zhodnotit spolupráci.

Jsem přesvědčena, že pro úspěšnost inkluzivního vzdělávání je důležitá spolupráce základní školy, rodičů a pedagogických pracovníků.

Hodně zajímavé výsledky jsou u otázky „*Zhodnoťte, zda má inkluze v běžné ZŠ pro Vaše dítě pozitivní nebo negativní přínos. Svůj výběr zdůvodněte*“. Tato otázka byla položena, jak rodičům žákům se SVP tak asistentům a učitelům. Zajímali mě, konkrétní důvody proč inkluzi vidí, jako pozitivní či negativní přínos.

Překvapivé zjištění bylo, že rodiče a učitelé mají postoj k inkluzi víceméně pozitivní. Ve většině případech učitelé uvádějí, že inkluze má jak pozitivní, tak negativní přínos a to uvedli 4 učitelé. Ostatní dva učitelé uvádějí inkluzi žáků se SVP jako negativní přínos.

Co se týká názoru asistentů, je to hodně podobné. Pozitivní přínos zmínili 3 asistenti pedagoga a negativní přínos pouze 1 asistent pedagoga, zatímco pozitivní a i negativní uvedli dva asistenti pedagoga.

Názory jsou si velmi podobné, jiné se zase liší.

Dotazovaných 57% rodičů se přiklání k názoru, že inkluze má pozitivní přínos pro žáky se SVP. Pouze 14% zmínilo inkluzi jako negativní přínos a ostatních 14% neví, jaký přínos inkluze obnáší.

Otázka, která odpovídá mému dalšímu stanovému cíli je „*Uvedte konkrétní školní výsledky inkudovaných žáků a popište jejich zvláštní projevy chování, pokud se nějaké objevují*“. Naprosto překvapující bylo, že učitelé tvrdí, že lepší výsledky by byly, kdyby nedocházelo k projevům, jako je například agresivita a třeba nechut' ke vzdělávání. Velmi důležitým

faktorem, je to, že rodiče nespolupracují se základní školou a často nemají chuť problémy řešit. Odpovědi ostatních respondentů se většinou hodně odlišují, někteří uvádějí, že žáci se SVP mají výborné výsledky a někteří, že výsledky jsou průměrné a velkým problémem je v tom, že žáci se SVP, ostatní žáky strhávají k nepozornosti.

Nejčastějším důvodem, pro jejich pozitivní odpověď je, že dítě se učí nápodobou, hodně věci okouká a má větší motivaci ke studiu. Myslím si, že z výpovědí vyplývá, že učitelé a asistenti pedagoga odpovídali víceméně obecně, ne vzhledem ke svým žákům ve třídě, zatímco rodiče otázku pochopili a odpovídají konkrétně za své děti. V tomto ohledu se chci zmínit, že jádro položené otázky neodpovídalo mému záměru i přesto, jsem spokojena s výpověďmi dotazovaných respondentů. Z toho vyplývá, že můj cíl, nebyl úplně naplněn.

Velmi zajímavé výsledky byly u otázky „*S jakými obtížemi se při výuce nejčastěji setkáváte a co je na Vaší práci nejtěžší?*“ Otázka byla položena asistentům pedagoga i učitelům. Všichni pedagogičtí pracovníci se naprosto shodovali. Velkou obtíž vidí v odmítání žáka pracovat, v jeho agresivních záchvatech, ve vyrušování ostatních žáků, udržet jeho pozornost, neschopnost soustředit se, brždění celé výuky a také v nedostatečné komunikaci s rodiči.

Hodně často v médiích slyšíme, jak inkluze nefunguje a neprobíhá tak jak by měla, ale není to ve všech případech. V rámci celého výzkumného šetření, jsem dospěla k názoru, že inkluzivní vzdělávání na této škole opravdu funguje. Myslím si, že škola splňuje veškeré podmínky inkluzivního vzdělávání a je schopna přijmout žáka se SVP bez větších problémů. Splňuje organizační podmínky, kdy vztahy mezi sebou mají výborné, také personální podmínky jsou na dobré úrovni, učitelé a asistenti jsou dostatečně kvalifikovaní a velice pozitivní je také to, že někteří z učitelů absolvovali kurzy na víc. Co se týká sociálních podmínek, tak spolupráce s rodiči není úplně dostatečná, ale škola se snaží spolupráci zlepšit. Samozřejmě, nikdy se to neobejde bez nějakých úskalí. Z výzkumného šetření jsem zjistila, že problémem je nedostatečná spolupráce rodičů a základní školy a také některé těžce zvladatelné projevy žáků se SVP.

Závěr

Má bakalářská práce se zabývá inkluzí a vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné ZŠ. Jak už jsem zmínila v úvodu, inkluze je v dnešní době aktuálním tématem. Informace okolo inkluzivního vzdělávání se neustále vylepšují a posouvají. Proto jsem ráda, že jsem si téma související s touto problematikou vybrala a pochopila, jak inkluzivní vzdělávání vlastně funguje.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit názory pedagogů a rodičů na podmínky a kvalitu inkluzivního vzdělávání na ZŠ T. G. Masaryka v Sušici a dalším cílem je zhodnotit chování a výsledky integrovaných žáků se SVP na téže škole.

Má bakalářská práce se skládá ze dvou částí. První část obsahuje teorii na dané téma a druhá část obsahuje výsledky mých nashromážděných dat pomocí dotazníku a standardizovaných rozhovorů.

Teoretická část se skládá z dvou částí.

První část se věnuje celkové charakteristice žáků se SVP, AHDH a SPU, kde se dozvídáme o zmíněných poruchách mnoho užitečných informací. Například, jak rozdělujeme žáky se SVP, jaká je příčina ADHD a jaké jsou její projevy a také zde najdeme popis různých druhů SPU a jejich příčiny, projevy nebo diagnostiku.

Druhá část obsahuje informace o vzdělávání žáků se SVP v běžných ZŠ, inkluzi, legislativě vzdělání žáků se SVP, o metodickém pokynu, který je velice důležitý pro organizační zajištění a postupy při vzdělávání žáků se SVP a dále speciální vzdělávání, kde jsou uvedeny formy speciálního vzdělávání a možnosti péče. Poslední z kapitol teoretické části jsou podmínky inkluzivního vzdělávání, které jsou nutné splnit, pokud má inkluzivní škola kvalitně fungovat, je zde popsána funkce a složení IVP, a na konec podle mě nejdůležitější součástí inkluzivního vzdělávání je popis role, náplň práce a legislativa asistenta pedagoga.

Součástí mé praktické části je výzkumné šetření prováděné na ZŠ T. G. Masaryka v Sušici.

Pro splnění mých uvedených cílů byla využita metoda dotazníkového šetření s rodiči žáků se SVP a standardizované rozhovory s asistenty pedagoga a učiteli. Mého výzkumu se zúčastnilo celkem 7 rodičů žáků se SVP, 6 asistentů pedagoga a 6 učitelů.

Díky menšímu počtu dotazovaných respondentů, nejsou data striktně vypovídající. S vyšším

počtem dotazovaných respondentů, by data byla více relevantní.

Podle mého názoru jsem splnila veškeré cíle, které byly stanoveny v úvodu mé bakalářské práce. Své výzkumné šetření považuji za velice přínosné, jelikož díky němu jsem získala mnoho nových informací a názory pedagogů a rodičů na inkluzivní vzdělávání. Má bakalářská práce mi přinesla, jak už jsem se zmiňovala mnoho nových a užitečných informací z toho usuzuji, že práce jak asistentů pedagoga, tak učitelů je náročná a vyžaduje velkou dávku trpělivosti.

Seznam použité literatury

BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: texty k distančnímu vzdělávání*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-158-4.

FISCHER, Slavomil. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-792-7.

HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7.

JANDERKOVÁ, Dita, Jitka KENDÍKOVÁ, Jarmila KLÉGROVÁ, Iva STRNADOVÁ, Jana SWIERKOSZOVÁ a Zdenka ŽENATOVÁ. *SPU a ADHD*. Praha: Raabe, 2016. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-215-8.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Máme dítě s ADHD: rady pro rodiče*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5347-8.

LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.

NĚMEC, Zbyněk, Klára ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ a Vanda HÁJKOVÁ. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.

PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

ŠŤÁVA, Jan. *Příručka pro práci s nadanými žáky*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2012. ISBN 978-80-248-2673-8.

UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764-0.

VALENTA, Milan. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0698-5.

VALENTA, Milan a Petr PETRÁŠ. *Metodika práce se žákem s mentálním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3311-0.

ZELINKOVÁ, Olga. *Dyslexie v předškolním věku?*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-321-5.

ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0875-4.

El. Zdroje

Česká televize: Inkluze v Česku: Dvě třetiny potřebných žáků už loni chodilo do běžných škol. *Česká televize* [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1884335-inkluzie-v-cesku-dve-tretiny-potrebnych-zaku-uz-loni-chodilo-do-beznych-skol>

Inkluzivní škola.cz: Financování asistenta. *Inkluzivní škola.cz* [online]. [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/financovani-asistenta>

METODICKÝ POKYN MINISTRYNĚ ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY K VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIFICKÝMI PORUCHAMI UČENÍ NEBO CHOVÁNÍ. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. [online]. [cit. 2016-12-19]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministryne-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-vzdelavani-zaku-se-specifickymi-poruchami-uceni-nebo-chovani>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.: *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání* [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/skolsky_zakon.pdf

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.: *Školský zákon Zákon č. 561/2004 Sb.* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

Portál veřejné správy: Občan: Speciální vzdělávání [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/196/199/4597.html#obsah>

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F90-F98.html>

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. [cit. 2016-11-14]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Vzor IVP

Příloha č. 2 Vzor dotazníku pro rodiče

Příloha č. 3 Otázky z rozhovoru pro asistenty pedagoga a učitele

Přílohy

Příloha č. 1 Vzor IVP

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka	Jméno a příjmení		
Datum narození	Datum narození		
Bydliště	Adresa bydliště		
Škola	Škola, město, ulice		
Ročník	Ročník	Školní rok	Školní rok

ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP	Zde doplňte název zařízení (případně adresu), údaje jsou obsaženy v Doporučení (obdrží ho škola od školského poradenského zařízení (ŠPZ), tedy pedagogicko – psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra).
Kontaktní pracovník ŠPZ	Zde doplňte jméno kontaktního pracovníka ŠPZ (je zaznamenáno v Doporučení jako osoba, která Doporučení zpracovala).
Školská poradenská, zdravotnická a jiná zařízení, která se podílejí na péči o žáka	Zde doplňte školská poradenská zařízení, např. PPP, SPC, zdravotnická zařízení, např. logopedická ambulance, psychiatrická ambulance, rehabilitace.

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	Datum rozhodnutí ředitele/ky školy.
Zdůvodnění:	Zde doplňte popis vzdělávacích potřeb žáka, které vychází z Doporučení - z bodu I. <i>Závěry vyšetření žáka podstatné pro vzdělávání a pobyt žáka ve škole</i> a z bodu II. <i>Vyhodnocení Plánu pedagogické podpory (PLPP)</i> , např. individuální pracovní tempo, potíže s dodržováním pravidel, kolísání výkonnosti žáka.

Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):	Zde doplňte priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka, které najdete výše v kolonce zdůvodnění, např. rozvoj komunikačních dovedností, rozvoj schopnosti týmové spolupráce.
---	--

Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:	Zde uveďte názvy vyučovacích předmětů, jejichž názvy jsou v souladu se školním vzdělávacím programem.
--	---

Podpůrná opatření (specifikace stupňů podpůrných opatření)	
Metody výuky (pedagogické postupy)	Zde uveďte konkrétní metody výuky, které použijete pro naplnění cílů IVP, např. používání názornosti, hraní rolí, využívání manipulativních činností, práce s chybou.
Úpravy obsahu vzdělávání	Zde uveďte, do jaké míry a jak bude upraven obsah vzdělávání v dílčích oblastech v závislosti na bodu III. Doporučení <i>Úpravy obsahu vzdělávání</i> , např. náhrada vzdělávacího obsahu Cizího jazyka za vzdělávací obsah Českého jazyka a literatury.
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	Zde popište, k jakým očekávaným výstupům (OV) ŠVP bude vzdělávání žáka směřováno, které OV budou upraveny v závislosti na bodu III. Doporučení <i>Úprava očekávaných výstupů vzdělávání</i> . (Podrobný popis pro jednotlivé vyučovacích předměty viz níže, poslední tabulka IVP).

Organizace výuky	Zde popište na základě bodu III. Doporučení <i>Organizace výuky</i> , úpravy v organizaci výuky ve školní třídě případně i mimo ni, např. snížení počtu vyučovacích hodin (nesmí být žádný předmět vynechán, ale může být nahrazen jiným), zařazení žáka do speciální skupiny na určitý předmět mimo kmenovou třídu, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče a realizace pedagogické intervence.
Způsob zadávání a plnění úkolů	Zde popište způsob zadávání úkolů tak, aby odpovídalo možnostem a schopnostem žáka, např. srozumitelné a stručné zadání činností, poskytnutí delšího časového úseku pro vypracování úkolu, kontrola porozumění zadanému úkolu.
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	Zde uveďte, způsoby ověřování vědomostí a dovedností, přizpůsobené konkrétním dovednostem a schopnostem žáka, např. jasná a srozumitelná pravidla ověřování, při ověřování vědomostí respektování osobního tempa žáka.
Hodnocení žáka	Zde uveďte, v závislosti na bodu III. Doporučení <i>Hodnocení žáka</i> , způsob hodnocení vzdělávacích postupů a výsledků vzdělávání žáka, např. slovní hodnocení, hodnocení klasifikačním stupněm, kombinací obou způsobů.
Pomůcky a učební materiály	Zde uveďte přehled potřebných kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic, pomůcek, softwarového a IT vybavení, které je uvedeno v bodě III. Doporučení <i>Pomůcky</i> (zde je popsána i forma pořízení pomůcek). Seznam je vhodné doplnit o učební pomůcky a pomůcky, kterými škola disponuje, např. obrázkové encyklopedie, výukové programy, deskové hry.
Podpůrná opatření jiného druhu	Zde uveďte, v závislosti na bodu IV. Doporučení <i>Podpůrná opatření jiného druhu</i> , např. respektování zdravotního stavu, postavení ve třídě, zohlednění vztahových problémů.
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	Zde uveďte spolupráci, např. se školním psychologem, speciálním pedagogem, osobním asistentem, zdravotnickým pracovníkem, tlumočnickem českého znakového jazyka.
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	Zde uveďte seznam dalších subjektů, které se podílejí na vzdělávání žáka, např. školní družina, školní klub, středisko volného času.
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	Zde popište způsob spolupráce se zákonnými zástupci žáka, především způsob komunikace, její četnost a požadavky na domácí přípravu (případně specifikujte způsob zadávání a plnění úkolů).
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	Zde uveďte, zda byla či nebyla dohoda uzavřena, případně lze napsat datum podpisu dohody a příp. dohodu přiložit.

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření (Je-li potřeba specifikovat)	
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis
Název předmětu	Zde uveďte podrobný popis

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel/ka		Jméno a příjmení třídní učitelky/ třídního učitele	
Vyučující	Vyučovací předmět		
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
	Název	Jméno a příjmení vyučujícího	
Školní poradenský pracovník		Jméno a příjmení ŠPP	
Pracovník školského poradenského zařízení		Jméno a příjmení kontaktního pracovníka ŠPZ	
Zákonný zástupce žáka		Jméno a příjmení zákonného zástupce žáka	
Žák		Jméno a příjmení žáka	

Příloha č. 2 Vzor dotazníku pro rodiče

Dobrý den,

Jmenuji se Ludmila Michalíková a jsem studentkou Univerzity Karlovy v Praze. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma „Inkluze žáků se speciálně vzdělávacími potřebami v běžné škole.“. Moc děkuji za vyplnění a Váš čas.

1 Zaškrtněte Vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

2 Jakou třídu Vaše dítě navštěvuje?

3 Popište, konkrétní SVP.

4 Kdo Vám pomohl při vyhledání ZŠ pro Vaše dítě?

- Poradenské pracoviště (PPP, SPC)
- Sami

5 Má Vaše dítě Vypracovaný IVP?

- Ano
- Ne

6 Uveďte, jaká podpůrná opatření má Vaše dítě stanovené v IVP?

7 Spolupracuje s Vaším dítětem ve škole asistent pedagoga?

- Ano
- Ne

8 Popište vztah mezi nimi.

9 Charakterizujte vztah Vašeho dítěte s učiteli.

10 Myslíte si že, škola má vhodné podmínky pro žáky se SVP? Váš názor zdůvodněte.

- Rozhodně ano
- Rozhodně ne
- Spíše ano
- Spíše ne
- Nevím

Prosím o zdůvodnění

.....

.....

.....

.....

11 Popište, Jak se vaše dítě ve třídě cítí, a zda má nějaké kamarády.

12 Pomáhají Vám pedagogové s plněním úkolů či přípravou na vyučování? Uveďte jakým způsobem.

13 Jak hodnotíte spolupráci mezi Vámi a školou?

- Kladně
- Záporně
- Nevím

14 Zhodnoťte, zda má inkluze v běžné ZŠ pro Vaše dítě. Svůj výběh zdůvodněte.

- Pozitivní přínos
- Negativní přínos
- Nevím

Prosím o zdůvodnění

.....

.....

.....

.....

Asistenti pedagoga

1. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?
2. Popište konkrétně, co je náplní Vaší práce?
3. Jaké SVP, má žák, se kterým pravidelně pracujete?
4. Pomáháte učiteli i při výuce ostatních žáků?
5. Podílíte se na sestavování IVP?
6. Uveďte příklady akreditovaných vzdělávacích kurzů pro práci s žáky se SVP, pokud jste nějaké absolvovala?
7. S jakými obtížemi že při výuce nejčastěji potkáváte a co je na Vaší práci nejtěžší?
8. Jste spokojena s finančním ohodnocením Vaší práce?
9. Jaké speciální výchovně vzdělávací metody a učební pomůcky při výuce používáte?
10. Jak hodnotíte spolupráci rodičů a školy?
11. Myslíte si, že inkluze má pro žáky se SVP pozitivní nebo negativní přínos? Svůj názor zdůvodněte.

Učitelé

1. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?
2. Kolik let pracujete jako učitelka?
3. Jakou třídu v letošním roce učíte?
4. Kolik žáků je ve třídě celkem a kolik z nich má SVP.
5. Uveďte, jaké SVP mají.
6. Uveďte, kolik dětí se SVP má zpracovaný IVP?
7. Využíváte při výuce pomoc asistenta pedagoga, případně dalších odborníků (školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce)?
8. Popište, jaké činnosti asistent pedagoga vykonává
9. Jak hodnotíte Vaší spolupráci s asistentem pedagoga?
10. Uveďte, jaké speciální výchovně vzdělávací metody a učební pomůcky při výuce používáte.
11. S jakými obtížemi se při výuce nejčastěji setkáváte?
12. Uveďte konkrétní školní výsledky inkudovaných žáků a popište jejich zvláštní projevy chování, pokud se nějaké objevují.
13. Uveďte příklady akreditovaných vzdělávacích kurzů pro práci se žáky se SVP, pokud

jste nějaké absolvovala.

14. Myslíte si, že inkluze má pro žáky se SVP pozitivní nebo negativní přínos? Svůj názor zdůvodněte.

Summary

This thesis deals with the inclusion of pupils with special educational needs.

The main aim of my bachelor thesis is to find out the views of teachers and parents on the conditions and quality of inclusive education at selected elementary schools.

The theoretical part contains 2 chapters, which are subdivided into subchapters.

The first part deals with characteristics and education of pupils with SPU and ADHD.

The second part deals with inclusive, special education and teacher assistant

The practical part contains the results of the acquired data from the parents, teachers and teachers' assistants

I think my work has met all the goals that I have set.